

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Karolína Zemenčíková

**Otto Šling a jeho propagandistická akce
„Mládež vede Brno“**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Karolína Zemenčíková**

Vedoucí práce: PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Rok obhajoby: **2017**

Bibliografický záznam

ZEMENČÍKOVÁ, Karolína. *Otto Šling a jeho propagandistická akce „Mládež vede Brno“*. Praha, 2017. 77 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Abstrakt

Předmětem této bakalářské práce jsou životní osudy Otto Šlinga a jeho rodiny. Zpočátku je výklad Šlingova života zaměřen na jeho motivy k uspořádání propagandistické akce „Mládež vede Brno“. Následně je v textu zprostředkován obraz prokomunistické kampaně ve vybraných československých médiích té doby. Zatímco ve sledovaném období od 1. května 1949 do 2. června 1949 byla akce veřejně podporována, po Šlingově zatčení v říjnu nadcházejícího roku byla komunistickými funkcionáři naopak odsuzována. Na podkladu konkrétních mediálních sdělení a dostupné odborné literatury jsou tak prezentovány proměny nálad ve společnosti, ke kterým docházelo v závislosti na konstruování politických procesů v padesátých letech minulého století. Tato skutečnost je blíže vysvětlena ve třetí části práce, která se zabývá rolí Otto Šlinga v politickém procesu v čele s Rudolfem Slánským a jeho dopadu na životy Šlingových nejbližších.

Abstract

The subject of the Bachelor thesis are the life fates of Otto Šling and his family. In the beginning the interpretation of Šling's life is centered on his motives to organise the propagandistic action "The Youth lead Brno". Following in the text there is mediated a reflection of pro communist campaign in selected Czechoslovakian media of that time. While in the observation period between May 1st, 1949 and June 2nd, 1949 the action was publicly supported, after Šling's arrest in October of the following year on the contrary it was condemned by the communist functionaries. Based on concrete medial announcements and accessible professional literature changes of the moods of the society are presented that took place in dependence on the fabrication of the political trials in the fifties of the last century. This fact is closely specified in the third part of the thesis which concerns itself with the role of Otto Šling in the Trial of anti-state conspiracy centered around Rudolf Slánský and his impact on the lives of Šling's closest relatives.

Klíčová slova

Otto Šling, Mládež vede Brno, propaganda, kampaň, média,
komunismus v Československu, proces s Rudolfem Slánským

Keywords

Otto Šling, The Youth lead Brno, propaganda, campaign, media,
communism in Czechoslovakia, Slánský's trial

Rozsah práce: 123 257 znaků vč. mezer

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 17.05.2017

Karolína Zemenčíková

Poděkování

Prostřednictvím těchto řádků bych ráda poděkovala PhDr. Petru Bednaříkovi, Ph.D. za trpělivé vedení a podnětné rady, které byly pro tuto práci velice přínosné. Dále je dle mého názoru na místě poděkovat Bc. Františku Dohnalovi za ochotu při zpřístupňování periodik z poškozeného fondu archivu Národní knihovny a stejně tak vstřícnému jednání pracovníků Krajské vědecké knihovny v Liberci, Národního filmového archivu a badatelny APF České televize.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Zemenčíková Karolína

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
2015/2016

E-mail diplomantky/diplomanta:
45227459@fsv.cuni.cz

Studijní obor/forma studia:
Mediální studia/kombinovaná

Předpokládaný název práce v češtině:

Otto Šling a jeho propagandistická akce „Mládež vede Brno“

Předpokládaný název práce v angličtině:

Otto Šling and his propagandistic campaign „Youth lead Brno“

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):
(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2016/2017

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Akce „Mládež vede Brno“ zorganizovaná Krajským výborem KSČ v Brně se značnou měrou podílela na získávání nových příznivců komunistické strany z řad mladé generace Československa.

Tato kampaň, jež vzešla z iniciativy tehdejšího krajského tajemníka KV KSČ v Brně Otto Šlinga, byla krátce po jejím konání 13. až 15. května 1949 hodnocena komunistickou stranou velmi pozitivně. V říjnu následujícího roku byl ovšem Šling zatčen a v procesu s Rudolfem Slánským obviněn ze záškodnictví a špionáže. Spolu s ním byla přehodnocena i akce „Mládež vede Brno“ jakožto velmi promyšlený nepřátelský strategický podnik, v němž byla projevena snaha o postavení mládeže proti režimu. Šling se po měsících strávených ve vězeňské cele přiznal ke všemu, co nespáchal, a v prosinci roku 1952 byl popraven.

Cílem textu je především poskytnutí uceleného souboru informací týkajících se tohoto kontroverzního historického fenoménu a porovnání jeho výkladu zejména v rámci soudobých periodik a současné odborné literatury.

Předpokládaná struktura práce

(rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. *Úvod – stručné informace o tématu, nastínění struktury textu, vymezení cílů*
2. *Charakteristika události a osobnosti Otto Šlinga (prostřednictvím dostupné literatury)*
3. *Akce a soudobá periodika – prezentace výsledků analýzy nalezených příspěvků*
 - 3.1 *Lidové noviny*
 - 3.2 *Mladá fronta*
 - 3.3 *Práce*
 - 3.4 *Rovnost*
 - 3.5 *Rudé právo*
4. *Filmová zpracování události – pojetí akce ve dvou stejnojmenných dokumentárních filmech*
5. *Shrnutí nabytých poznatků (s doplněním o převratný dopad akce)*
6. *Závěr – reflektivní zhodnocení práce*
7. *Literatura, ostatní zdroje a seznam veškerých analyzovaných článků*

Vymezení zpracovávaného materiálu

(např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Lidové noviny 01.05.1949 – 02.06.1949

Mladá fronta 01.05.1949 – 02.06.1949

Práce 01.05.1949 – 02.06.1949

Rovnost 01.05.1949 – 02.06.1949

Rudé právo 01.05.1949 – 02.06.1949

Mládež vede Brno [dokumentární film]. Režie Fedor Kaucký. Československo, 1949.

Mládež vede Brno [dokumentární film]. Režie Karel Fuksa. Česko, 1999.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvalitativní obsahová analýza článků a dokumentů týkajících se výše zmíněného tématu.

Základní literatura

(nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BRUMMER, Alexandr a Michal KONEČNÝ. *Brno stalinistické: průvodce městem. 1. vyd. Brno: Host, 2015, 287 s. ISBN 978-80-7491-478-2.*

Kniha představuje průvodce, ve kterém jsou zmíněna a dle událostí chronologicky seřazena místa související s komunistickým útlakem, ale také centra politické moci. Pro tuto práci je publikace přínosná zejména díky vylíčení osudu krajského tajemníka Otto Šlinga.

KÁRNÍK, Zdeněk a Michal KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. 1. vyd. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005. Studijní edice (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR). ISBN 80-7363-032-X.*

Čtvrtý díl tematického sborníku obsahuje řadu obsahově pestrých příspěvků týkajících se problematiky bolševismu, komunismu a radikálního socialismu v Československu. Jeho součástí je rovněž pro práci přínosná odborná studie o Otto Šlingovi a jeho procesu.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.*

Titul zabývající se dějinami médií a jimi zprostředkovaným obrazem české společnosti ve 20. století slouží v rámci této práce jako jeden z hlavních pramenů mediální historie k objasnění souvislostí týkajících se zejména vlivu cenzury na analyzované tituly periodického tisku.

PERNES, Jiří. *Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). Soudobé dějiny. 2004, č. 3, s. 45-60.*

Tento obsahově rozsáhlý příspěvek publikovaný v odborném časopisu poskytuje textu cenný soubor informací týkajících se života Otto Šlinga, jeho rozporuplné osobnosti i motivů k uspořádání politické kampaně „Mládež vede Brno“.

Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953.

Dokument obsahující detailní náležitosti jednoho z vykonstruovaných politických procesů komunistického režimu, jehož součástí jsou obvinění včetně výpovědí Otto Šlinga a rozsudek.

Diplomové práce k tématu

(seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

GÜTTNEROVÁ, Karolína Bc. *Mediální obraz a politické zákulisí procesu s Rudolfem Slánským a spol.* Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce PhDr. Jakub KONČELÍK, Ph.D.

Ph.D. KOUROVÁ, Pavlína Mgr. *Propagandistické kampaně v Československu v letech 1948–1953.* Praha, 2013. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Školitel prof. PhDr. Jiří POKORNÝ, CSc.

CHADIMA, Jan Mgr. *Proměny kultu osobnosti: Rudolf Slánský a utváření komunistické diktatury.* Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Filosofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Michal PULLMANN, Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUCÍ PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

ÚVOD	2
1. ŽIVOT OTTO ŠLINGA	4
1.1 <i>Počátky jeho politického působení v Brně</i>	7
2. MOTIVY K USPOŘÁDÁNÍ AKCE „MLÁDEŽ VEDE BRNO“	9
3. OBRAZ AKCE V SOUDOBÉM TISKU	11
3.1 <i>Historický kontext tištěných médií</i>	11
3.2 <i>Mladá fronta.....</i>	14
3.2.1 <i>Mediální obraz akce v deníku Mladá fronta</i>	14
3.3 <i>Rudé právo</i>	24
3.3.1 <i>Mediální obraz akce v deníku Rudé právo</i>	24
3.4 <i>Lidové noviny</i>	28
3.4.1 <i>Mediální obraz akce v deníku Lidové noviny.....</i>	29
3.5 <i>Rovnost.....</i>	31
3.5.1 <i>Mediální obraz akce v deníku Rovnost.....</i>	31
3.6 <i>Práce</i>	37
3.6.1 <i>Mediální obraz akce v deníku Práce.....</i>	37
4. OBRAZ AKCE V DOKUMENTÁRNÍCH FILMECH	40
4.1 <i>Historický kontext audiovizuálních médií</i>	40
4.2 <i>Mládež vede Brno (1949).....</i>	41
4.3 <i>Mládež vede Brno (1999).....</i>	42
5. OSUD OTTO ŠLINGA, JEHO AKCE A RODINY	44
ZÁVĚR	59
SUMMARY	61
LITERATURA A OSTATNÍ ZDROJE	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	76
SEZNAM ZKRATEK.....	77

Úvod

„Mládež vede Brno je o Otovi Šlingovi. To je velké jméno. Rád bych to řekl, protože tento muž se do dějin zapsal tak složitým způsobem, že dodnes není jasné, kdo to byl.“¹

Jaroslav Šabata

Tato práce je věnována Otto Šlingovi a jeho propagandistické akci „Mládež vede Brno“. Jejím cílem je na základě dostupné odborné literatury a archivních mediálních obsahů přiblížit osobnost brněnského krajského tajemníka, objasnit jeho motivy k uspořádání ve své době zcela výjimečné propagandistické kampaně i následky jeho politického počínání.

V první části jsou vykresleny okolnosti utváření Šlingova charakteru a náklonnosti ke komunistickým myšlenkám. Kromě literárních zdrojů informací byly v tomto ohledu značným přínosem osobní vzpomínky jeho nejbližších, zejména syna Karla a manželky Marian, které byly sepsány do autorských monografií.

Dále budou v textu objasněny souvislosti vzniku prokomunistické akce, která je nejprve představena ve světle literatury 21. století, přičemž se opírá zejména o odborný pohled historika Jiřího Pernese a dvojice autorů Alexandra Brummera a Michala Konečného. Bližší interpretaci nabízí vzápětí zprostředkovaná propagace kampaně v rámci pěti soudobých periodik. Konkrétně budou prostřednictvím následujících stran probuzeny k životu články celostátních deníků *Mladá fronta*, *Rudé právo*, *Lidové noviny* a *Práce*, společně s brněnskou *Rovností*, která svými početnými příspěvky práci podstatně obohatí účastným pohledem ze srdce akce. Zde se tedy mimo jiné naskýtá možnost porovnání informací z cenzurou kontrolovaného tisku a současných pramenů.

Mediální obraz akce „Mládež vede Brno“ dokresluje její dvojí filmové zpracování. V dokumentárním filmu režiséra Fedora Kauckého z roku 1949, který je uložen v Národním filmovém archivu, je možno nalézt kromě autentických záběrů rovněž informace o zúčastněné pozici tehdejšího rozhlasu. V těsné návaznosti je představen stejnojmenný dokument natočený roku 1999 tvůrčí skupinou publicistiky

¹ Mládež vede Brno [dokumentární film]. Režie Karel Fuksa. Česko, 1999.

a dokumentaristiky České televize pod vedením režiséra Karla Fuksy, jehož prostřednictvím jsou zveřejněna osobní svědectví tehdejších brněnských účastníků.

Nakonec se práce zaměří na převratný dopad akce a osud jejího organizátora, jež je mimo jiné vyloženo v obsáhlých odborných statích Karla Kaplana. Nečekaný zvrat Šlingovy politické kariéry, který nastal v závislosti na známém procesu s protistátním spikleneckým centrem v čele s Rudolfem Slánským, dovedl tehdejší politické funkcionáře k přehodnocení jejich dosavadního názoru na brněnskou propagandistickou kampaň. Tento konkrétní příklad takřka absurdního vykonstruovaného procesu a s ním související náhlé změny ve veřejné prezentaci dotváří představu o tom, jak problematickou úlohu zastávala československá média v době komunismu.

1. Život Otto Šlinga

Příloha č. 1: Otto Šling²

Narodil se 24. srpna 1912 v Nové Cerekvi u Pelhřimova.³ Byl synem německého židovského továrníka Emila Schlinga, pozdějšího spolumajitele továrny na papírové zboží v Podmoklech u Děčína.⁴ Vyrůstal v severních Čechách, konkrétně v Teplicích, kam se spolu s rodinou přestěhoval ve dvacátých letech. Studoval zde na německém gymnáziu⁵ a již ve dvanácti letech navštěvoval kroužek seznamující děti s marxistickou literaturou. Od roku 1925 byl aktivním členem Komsomolu, komunistické organizace mládeže, kde se mimo jiné seznámil s Marií Švábovou (později Švermovou), Bedřichem Geminderem a Ervínem Polákem.

Po dokončení gymnázia pokračoval ve studiu na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Pravděpodobně v této válkou poznamenané době, krachu na newyorské burze, přetrvávající hospodářské krize a s ní spojenou nezaměstnanosti, byl již plně přesvědčen

² FO00117830 - Otto Šling. *Fotobanka ČTK*

³ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S.177

⁴ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. *Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů*. 2012, VI(4), 116.

⁵ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S.177

o selhání „starého světa“ a potřebě vybudovat „nový a lepší“. Ačkoli pocházel z dobře situované liberální, a spíše sekulární, rodiny, chtěl se na vzniku světa dle sovětského „ideálu“ aktivně podílet. Přerušil studium a prozatím neoficiálně vstoupil do politiky.⁶

Začal pracovat v ilegálním aparátu strany, kde se nejprve zabýval prací v armádě a později, po rozpuštění Komsomolu, se stal vedoucím mládeže. Od stranické činnosti jej neodradilo ani nízké postavení související s jeho „buržoazním“ původem. V letech 1934 až 1937 organizoval z pověření strany přechody hranic a transport komunistů přes Německo do SSSR.⁷

Zajímavé je, že přestože se v rodině Schlingových mluvilo německy, mladý Otto se rozhodl spojit svůj osud s českojazyčným prostředím, což vyjádřil i oficiálním počestněním svého příjmení z původního Schling na Šling.⁸ Jeho otec se rovněž považoval více za Čecha než Němce, podepisoval se jako Šling, avšak nepožádal o změnu jména v matrice.⁹

Později se Otto Šling stal členem Výboru na pomoc demokratickému Španělsku, jehož zakladatelem byl sociální demokrat Emanuel Voska, a začal se naplno podílet na stranické revoluci.¹⁰ Přihlásil se do dobrovolnického náboru organizovaného Komunistickou internacionálou a odjel do Španělska zmítaného občanskou válkou, kde jako příslušník polního lazaretu J. A. Komenského pomáhal v boji proti fašistickým a monarchistickým jednotkám. V té době utrpěl průstřel plic, načež se vrátil do Československa.¹¹

Po zotavení odjel zpět do Španělska jako politický komisař, čímž se definitivně stal komunistickým funkcionářem. Po návratu do Československa se věnoval vedení mládeže a ve studiu z nařízení strany nepokračoval.¹² V únoru 1939 byl povolán do Paříže a o měsíc později do Anglie. Vzhledem ke svému zranění nebyl způsobilý pro

⁶ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů. 2012, VI(4), 116-117.

⁷ Tamtéž. S. 118.

⁸ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). Soudobé dějiny. 2004, č. 3, s. 46.

⁹ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů. 2012, VI(4), 116.

¹⁰ Tamtéž. S. 117-118.

¹¹ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S.177

¹² SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů. 2012, VI(4), 118.

vojenskou službu¹³ a pracoval v odboji proti nacistům. Díky svému odjezdu do Londýna přežil okupaci Československa.¹⁴ Jeho otec a sestra byli jako židé převezeni do Terezína, kde otec zahynul. Matka zemřela ještě před válkou.¹⁵

V červnu 1939 vznikl v Anglii Czechoslovak Refugee Trust Fund (Fond pro československé uprchlíky), kde Šling na základě doporučení od Emanuela Vosky zajišťoval emigrantům ubytování a přeškolení. V červenci téhož roku se Šling aktivně podílel na vzniku organizace Mladé Československo, jejíž předsedou byl jmenován s komunisty sympatizující sociální demokrat Otto Falta.¹⁶ Jako tajemník tohoto hnutí projevil mimořádný talent a politické schopnosti mimo jiné při realizaci akcí na podporu spojenců.¹⁷

V té době se seznámil s britskou komunistkou Marian Wilbraham, která se za něho roku 1941¹⁸ provdala a získala občanství tehdy neexistujícího Československa. O dva roky později se manželům narodil syn Jan a roku 1945 druhý syn Karel.¹⁹ Marian v knize *Truth Will Prevail (Pravda zvítězí)*, svého manžela popsala takto: *„I ti, kteří neměli rádi tohoto mladého energického muže, byli připraveni přistoupit na to, že ho nelze ignorovat. Pravda, mnohým vadil jeho přímočarý přístup k věci, když nesmlouvavě odmítl námitky, jestliže byl přesvědčen, že má pravdu. Ale často se nechali přesvědčit silou jeho argumentů a možná i proto, že ho nepodezírali, že jde o jeho osobní prospěch. Měl výbušnou povahu a občas jednal s lidmi nebo v dané situaci necitlivě, ale jindy projevoval vzácnou osobní sympatii a starost o kohokoliv v nouzi.“*²⁰

¹³ KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005. Studijní edice (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR). ISBN 80-7363-032-X. S.177

¹⁴ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. *Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů*. 2012, VI(4), 118.

¹⁵ KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. Česko-slovenská Británie. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 241.

¹⁶ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. *Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů*. 2012, VI(4), 119-120.

¹⁷ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S.177-178

¹⁸ KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. Česko-slovenská Británie. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 239.

¹⁹ Tamtéž. S. 241.

²⁰ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. *Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů*. 2012, VI(4), 120-121. (Neprimo z: ŠLINGOVÁ, Marian: *Truth Will Prevail*. Merlin Press, London 1968, s. 14.)

1.1 Počátky jeho politického působení v Brně

Do Československa se Šling vrátil jako sekretář lékařské výpravy na jaře roku 1945²¹ a krátce na to byl jmenován krajským politickým tajemníkem v Brně.²² O jeho jmenování a později budovanou politickou kariéru se zasloužila zejména jeho přítelkyně z mládí Marie Švermová,²³ v té době čelní představitelka moskevského vedení KSČ, která roku 1944 náhle ovdověla; její manžel, novinář a politik, Jan Šverma zahynul během Slovenského národního povstání.²⁴ Marian Šlingová s dětmi se do Československa přistěhovala v dubnu roku 1946 a začala pracovat v místní stranické organizaci, později ve výboru.²⁵

Šling získal v hlavním městě tehdejší Moravskoslezské země na jedné straně autoritu a důvěru, na straně druhé vyvolávala jeho temperamentní osobnost nedůvěru. Tato skutečnost měla své kořeny zejména v disciplíně, kterou vyžadoval, jeho příkladném pracovním nasazení, ale také panovačností a neústupností. Jedni jej, jakožto mladého schopného člověka, obdivovali, jiní mu vysoké stranické postavení záviděli. Díky tomu se stal „vůdčí, ale také nejvíce kritizovanou osobností“ brněnského krajského výboru.

Situace v Brně se zostřila v únoru 1948 po vytvoření Krajského akčního výboru Národní fronty Brněnského kraje, v jehož čele stanul právě ambiciózní Šling. Mimo to nadále zastával funkce člena krajského výboru a člena ÚV KSČ, vedoucího krajského sekretariátu a v neposlední řadě poslance Národního shromáždění za KSČ.²⁶ Díky únorovému převratu, kdy se komunisté chopili nekontrolovatelné moci v Československu, se Šling stal nejvýznamnější osobou politického i společenského života v Brněnském kraji, ale ani jeho úspěšné ambice a politická kariéra nezamezily sílícím argumentům kritiků jeho osoby.²⁷

²¹ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. *Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů*. 2012, VI(4), 121.

²² SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 179.

²³ *Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským*. Praha: Orbis, 1953. S. 303.

²⁴ NAVARA, Luděk a Miroslav KASÁČEK. *Volavčí síť: po stopách třetího odboje*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-663-1. S. 63.

²⁵ KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. *Česko-slovenská Británie*. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 241.

²⁶ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 178-179.

²⁷ Tamtéž. S. 183.

Vedoucí straničtí představitelé dávali pilného a značně inovativního Šlinga ostatním krajským tajemníkům za vzor.²⁸ V Brně se však počáteční nedůvěra pomalu, ale jistě, stupňovala v nepřátelství. V srpnu 1948 byly od několika členů brněnské krajské organizace KSČ vzneseny nové stížnosti na vedení krajského výboru. „Dopis kritiků byl zaměřen především vůči Šlingovi, kterému vytýkali přemíru vykonávaných funkcí, na které nestačí, nikým nekontrolovatelnou moc, diktátorské metody práce, prosazování svých přátel do vedoucích funkcí v krajském měřítku a nedostatek sebekritičnosti.“²⁹

Přibližně v této době se za hranicemi objevil jiný konflikt, daleko většího rozměru. Vedení Sovětského svazu obvinilo Komunistickou stranu Jugoslávie ze zrady zájmů dělnické třídy a socialismu jako takového. Tento spor značně ovlivnil politickou situaci a vztahy v takřka všech komunismem ovládaných zemích, Československo nevyjímaje. Stalin z obavy, že by se podobné tendence mohly objevit také v ostatních jemu přidružených stranách, započal boj s tzv. třídním nepřítelem ve vlastních řadách,³⁰ v jehož důsledku se Šling o několik let později ocitl ve velice nepříznivé pozici.

Roku 1949 se mu však ještě podařilo kritické hlasy potlačit. Již od počátku své politické kariéry věnoval velkou pozornost získávání nových členů do KSČ, a tak se stalo, že se brněnská krajská organizace pod jeho vedením rozrostla více než dvojnásobně. Podle dostupných informací nejmenší podíl v tomto obsazení tvořil počet nadchnutých studentů a celkově mládeže,³¹ což jej přimělo k většímu zaměření propagace na mladší generaci. Nyní dal své angažovanosti v této věci jasné obrysy. Inicioval ve své době zcela ojedinělou propagandistickou kampaň.³²

²⁸ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 185.

²⁹ Tamtéž. S. 183.

³⁰ Tamtéž. S. 184.

³¹ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3, s. 49-50.

³² SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 185.

2. Motivy k uspořádání akce „Mládež vede Brno“

Od samého počátku své totalitní vlády se komunisté snažili o získání obliby u československých občanů. Jejich snaha měla v průběhu let různou povahu. Zejména v období od roku 1948 do roku 1953 lze hovořit o šíření komunistické ideologie formou zastrahování v podobě státního teroru, justičních zločinů a násilné kolektivizace v kombinaci s masivní propagandou v médiích.³³ Totalitní režim vyvíjel značné úsilí, jež mimo násilnou stránku věci zahrnovalo zavádění sociálních výhod pro pracující lid a pořádání nejrůznějších podniků na propagaci své politiky.³⁴ Mezi takové patřila i Šlingova akce zaměřená na podporu komunistického režimu. Událost uskutečněná v květnu roku 1949 v Brně získala příhodný název „Mládež vede Brno“.

Tato důmyslně organizovaná třídní kampaň se značnou měrou podílela na získávání nových příznivců z řad mladé generace Československa. Spočívala ve zdánlivě nelogickém zastoupení vedoucích pracovníků takřka všech oblastí veřejného života ve druhém největším městě republiky mladými lidmi bez odpovídajícího vzdělání a praxe. V této fázi by se mohlo zdát, že se Šling jako autor myšlenky, ze které tato událost vzešla, bezhlavě vrhnul vstříc nevyhnutelnému fiasku. Ve skutečnosti to měl ale důkladně promyšlené.

Nestandardní propagandistická akce byla velmi pečlivě a s tříměsíčním časovým předstihem plánována. Šling si byl plně vědom rizika, které podstupuje obsazením nezkušených mládežníků do vedoucích funkcí.³⁵ Z toho důvodu probíhala již dva měsíce před samotným konáním akce rozsáhlá školení mladých učenců, kteří se do akce přihlásili, a Otto Šling stál přes veškerou kritiku a množící se útoky na jeho osobu na vrcholu moci. Vše měl pevně pod kontrolou.

Termín byl po pečlivém zvážení stanoven na pátek 13. května až neděli 15. května 1949. Tomuto datu předcházela krajská konference Komunistické strany Československa a deset dní po jejím skončení začínal v Praze její devátý sjezd, před kterým se chtěl kritizovaný Šling nepochybně zviditelnit úspěšnou politickou kampaní.

³³ BRUMMER, Alexandr a Michal KONEČNÝ. *Brno stalinistické: průvodce městem*. 1. vyd. Brno: Host, 2015, 287 s. ISBN 978-80-7491-478-2. S. 9.

³⁴ Tamtéž. S. 40.

³⁵ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3, s. 54.

Zpočátku předjímal, že se akce zúčastní omezený počet asi pěti tisíc mladých lidí. Počátkem května už ovšem hovořil o čísle diametrálně odlišným, když oznámil, že se přihlásilo devatenáct tisíc čtyři sta zájemců.³⁶ Tím se měřítko akce značně proměnilo a dodalo tak nadcházející události k radosti organizátora i strany ještě větší váhu.

Mládež oděná do modrých košil obsadila vedoucí pozice brněnských úřadů, továren, nemocnic, policie, armády,³⁷ ale také rozhlasu, divadel a novin. Díky důslednosti hlavního organizátora se mladí lidé dostali také do čelních pozic Krajského národního výboru a brněnské radnice.³⁸ Sedm set vybraných mladých dělníků, kteří nahradili původní zaměstnance policie, po tři dny kontrolovalo automobily a řídilo dopravu. Přes šest tisíc mladých lidí zase nastoupilo na přední pozice vedoucích výroby, kteří na oplátku převzali místa běžných pracovníků.³⁹

Ambiciózní Šling měl kromě mohutné akce v záloze ještě jedno překvapení. Jelikož komunisté apelovali zejména na mladou generaci, ve které spatřovali zářnou budoucnost strany, rozhodli se po vzoru Sovětského svazu ke zřízení československé pionýrské organizace. Otto Šling tedy na závěr akce „Mládež vede Brno“ připravil otevření vůbec prvního pionýrského domu v Československé republice, kde mohli být pionýři vedeni k věrnosti komunistické politice.⁴⁰

Jak poznamenává historik Jiří Pernes, celá akce byla velmi rafinovaným podnikem komunistické strany. „Zdánlivě dávala mladým lidem šanci ukázat, co dovedou, umožňovala jim, aby se tvořivým způsobem uplatnili a rozvíjeli své schopnosti. Ve skutečnosti je však značnou měrou korumpovala.“⁴¹

³⁶ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3, s. 52.

³⁷ BRUMMER, Alexandr a Michal KONEČNÝ. *Brno stalinistické: průvodce městem*. 1. vyd. Brno: Host, 2015, 287 s. ISBN 978-80-7491-478-2. S. 40.

³⁸ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3, s. 53-54.

³⁹ BRUMMER, Alexandr a Michal KONEČNÝ. *Brno stalinistické: průvodce městem*. 1. vyd. Brno: Host, 2015, 287 s. ISBN 978-80-7491-478-2. S. 40-41.

⁴⁰ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3, s. 55.

⁴¹ Tamtéž. S. 57.

3. Obraz akce v soudobém tisku

Komunistická strana měla velký zájem na tom, aby byla událost hojně prezentována v médiích. Snažila se tím dostat svou kampaň do povědomí většiny populace a oslovit jí mladou generaci v celém Československu. Pro lepší ilustraci motivů, které novináře vedly k veřejnému prezentování akce způsobem, který je možno vyčíst ze zprostředkovaných příspěvků v podkapitolách níže, bude v následujících odstavcích stručně nastíněn mediální kontext 40. a 50. let minulého století.

3.1 Historický kontext tištěných médií

V poválečném období byla média značně ovlivněna obecnou snahou o očistu společnosti od kolaborantů. Košický vládní program z dubna roku 1945 redefinoval jejich společenskou roli, která spočívala (1) v úloze „sloužit lidu“, (2) podporovala původní myšlenku personálního vytříbení a (3) zaručovala svobodu slova.

Mediální správa přešla pod nově zřízené ministerstvo informací v čele s Václavem Kopeckým, vrcholným funkcionářem KSČ a dlouholetým redaktorem Rudého práva.⁴² Do důležitých funkcí vedoucích odborů byli jmenováni přední umělci té doby. Vedoucím publikačního odboru se stal básník František Halas, vedoucím filmového odboru byl jmenován básník Vítězslav Nezval, rozhlasový odbor vedl spisovatel Ivan Olbracht a v neposlední řadě v čele tiskového odboru stanul novinář František Bauer.⁴³

Již na jaře 1945 přistoupilo ministerstvo informací k přeregistraci veškerých dosavadních titulů, z nichž některé byly přejmenovány a jiné, zejména pravicově orientované a tudíž nevyhovující, úplně zakázány. Tento počáteční nástroj pro řízení médií byl podpořen argumentem o centrálním rozdělování papíru z důvodu papírenskoprůmyslové krize.⁴⁴ V závislosti na tomto politicky motivovaném a úsporném řešení došlo ke snížení a zakonzervování počtu deníků přibližně na pětinu protektorátního stavu.⁴⁵ V této skutečnosti se zrcadlí nová funkce médií spočívající v naplňování zájmů státu, tzn. strany.

⁴² KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 114-115.

⁴³ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 227.

⁴⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 115-116.

⁴⁵ Tamtéž. S. 117.

Dalším a v období komunistické nadvlády nejdůležitějším⁴⁶ krokem směřujícím k účelné kontrole novinářské činnosti bylo řízené obsazování redakcí. Kromě zákonem stanoveného opatření, které deklarovalo podmínku členství v celostátním Ústředním svazu československých novinářů jako základ pro vykonávání novinářské profese, se projevil také vliv politiky KSČ na stávající, třebaže dosud ideově vzdálené, novináře.

Zaručením svobody slova se ministr informací Václav Kopecký symbolicky vzdal legislativní kontroly nad médii. K praktickému užití obnovených zákonů pro řízení tisku z předválečných let tedy vedení KSČ nepřistoupilo. Zdánlivá svoboda médií spočívala v „pouhopouhém“ předkládání stranou vymezených, tedy pro veřejnost nezávadných, témat.⁴⁷ Novináři měli od roku 1947, kdy byl schválen zákon č. 101/47 Sb. o postavení redaktorů a o svazech novinářů, právo „psát svobodně v souladu se svým svědomím.“⁴⁸ Koncem roku 1947 vyjádřilo ministerstvo vnitřní nespokojenost s dohledem na činnost médií: „*Psaní určité části tisku je již takového rázu, že ze stanoviska státního zájmu, a to jak zájmů vnitrostátních, tak i zahraničních, nelze dále trpět.*“ a následně vzneslo v této věci apel na vedení ministerstva informací.⁴⁹

V únoru 1948 se dosavadní situace médií vyostřila. Po státním převratu se komunisté zasadili o „razantní nástup nového modelu veřejné komunikace“, kde se základním prvkem pro novinářskou činnost stala stranickost.⁵⁰ Mimo ztracenou otevřenost byla médiím odepřena rovněž jejich ekonomická soběstačnost a veškeré náklady byly hrazeny ze státního rozpočtu.⁵¹ Vzhledem k potlačení rozvoje státně nezávislého tisku a svobodného vykonávání novinářské profese v minulých letech vznikl takřkajíc ideální stav pro přechod na totalitní systém správy médií.⁵² Tiskový odbor na jedné straně zprostředkoval redakcím obecné politické směrnice.⁵³ Na straně druhé bylo pro udržení kontroly nad médii kromě stávajícího ministerstva informací ustaveno ještě

⁴⁶ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 168.

⁴⁷ Tamtéž. S. 116-117.

⁴⁸ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 229.

⁴⁹ KAPLAN, Karel a Dušan TOMÁŠEK. *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-38-2. S. 10.

⁵⁰ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 137.

⁵¹ Tamtéž. S. 169.

⁵² BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 231-232.

⁵³ KAPLAN, Karel a Dušan TOMÁŠEK. *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-38-2. S. 14.

Kulturní a propagační oddělení ÚV KSČ, které řídil Gustav Bareš a jehož hlavním úkolem byl denní dohled nad odpovědným dodržováním směrnic KSČ.⁵⁴

Přestože stranický systém řízení médií nespočíval přímo na právních normách, jeho kontrola byla jednoznačně všeprostopující a totalitní. Výhradním informačním zdrojem ve věcech mezinárodní politiky byla od kolaborantů očištěná ČTK, oddaný nástroj KSČ pod vlivem sovětské agentury TASS,⁵⁵ přičemž šíření nepovolených zahraničních informací ve společnosti bylo považováno za trestný čin.⁵⁶ Na domácí půdě určoval správnou interpretaci deník Rudé právo.⁵⁷ Novináři již neměli veřejnost informovat, nýbrž význam domácích a zahraničních událostí politicky vysvětlovat.⁵⁸

V následujících podkapitolách je zprostředkován náhled do stran vybraných soudobých periodik, která se ve sledovaném období od 1. května do 2. června 1949 větší či menší měrou podílela na propagaci akce.

Příloha č. 2: Mládež vede Brno⁵⁹

⁵⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 138.

⁵⁵ Tamtéž. S. 143-144.

⁵⁶ KAPLAN, Karel a Dušan TOMÁŠEK. *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-38-2. S. 51.

⁵⁷ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 172.

⁵⁸ Tamtéž. S. 168.

⁵⁹ *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 7.

3.2 Mladá fronta

Historie dodnes vydávaného seriózního deníku se začala psát v květnu roku 1945, kdy vyšlo její první číslo.⁶⁰ Vznikla jako ústřední deník Československého svazu mládeže a na rozdíl od jiných periodik si mohla i přes nedostatek papíru dovolit postupné zvyšování nákladu.⁶¹ Měla povahu tzv. ústředního periodika, což znamenalo, že byla na území komunistického Československa vydávána, ústředním výborem Socialistického svazu mládeže, celoplošně.⁶²

Roku 1968 zveřejnila na svých stranách výzvu *Dva tisíce slov*, kritizující poúnorovou minulost, a po vojenské intervenci se stala jedním z médií stmelujících veřejnost proti okupaci.⁶³ O dvacet let později, po listopadových událostech, byla *Mladá fronta* jedním z prvních periodik, která informovala o jednání pořádkových sil na Národní třídě.⁶⁴ 1. září 1990 prošly noviny spontánní privatizací, byly přejmenovány na *Mladá fronta Dnes* a postupnou modernizací grafické podoby se svému historickému původu začaly vzdalovat.⁶⁵

3.2.1 Mediální obraz akce v deníku Mladá fronta

Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže své čtenáře na akci „Mládež vede Brno“ poprvé upozornila 7. května krátkým příspěvkem na titulní straně. Jeho stručný obsah byl dokreslen poměrově větší fotografií, vyobrazující školení mladých rozhlasových reportérů.⁶⁶ O den později byl publikován obsáhlejší článek Arnošta Frydrycha, který zde detailně popisuje přípravy a hovoří o připravované akci pouze v superlativech. „*Akce ‚Mládež vede Brno‘ prerůstá za překvapivé účasti dospělých v trvalou školu socialistické výchovy, v akci, jež nemá obdoby v dějinách mládežnického hnutí v republice. V akci, jež může být vzorem iniciativní práce celému ČSM.*“⁶⁷

⁶⁰ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. XV.

⁶¹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 260.

⁶² KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 215-216.

⁶³ Tamtéž. S. 188-190.

⁶⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 367.

⁶⁵ Tamtéž. S. 372.

⁶⁶ NESG. Mládež vede Brno. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 107, s. 1.

⁶⁷ FRYDRYCH, Arnošt. Mládež povede státnicové město. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 108, s. 3.

Příloha č. 3: Školení mládeže v rozhlase⁶⁸

V Brně převeze mládež ve dnech 13.—15. května správu města a veškerého veřejného života do svých rukou. Ukáže přitom, jak dalece je již zdatná a připravená na plnění budovatelských úkolů ve veřejné správě, v závodech, na vesnici a ve školách. Při této akci bude brněnská mládež také zapojena jako vedoucí složka v brněnském rozhlase. Pro tento svůj úkol se již delší dobu připravuje a náš snímek ukazuje právě výcvik jednoho z budoucích rozhlasových reportérů.

Do samotného konání byly v Mladé frontě publikovány ještě čtyři články, v nichž autoři vysvětlují čtenářům význam nadcházející události. V článku *Dary nejlepším účastníkům akce „Mládež vede Brno“* je její důležitost podpořena výčtem předních představitelů veřejného života, kteří se akce plánují zúčastnit. Konkrétně účast přislíbili Antonín Zápotocký, předseda vlády, spolu se svým náměstkem Zdeňkem Fierlingerem a ministři Jaromírem Dolanským, Evženem Erbanem či Ludmilou Jankovcovou.⁶⁹

⁶⁸ Rovnost: *Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 7.

⁶⁹ KZ. *Dary nejlepším účastníkům akce „Mládež vede Brno“*. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 110, s. 1.

Příloha č. 4: Školení mládeže v městské hromadné dopravě⁷⁰

Příspěvek z 12. května poté zprostředkovává pohled samotného iniciátora akce Otto Šlinga, který na krajské konferenci KSČ v Brně hovořil o tom, že „akce ‚Mládež vede Brno‘ je pýchou brněnských komunistů, kteří potřebují zdatnou mládež pro plnění svých úkolů.“⁷¹

V první den konání akce „Mládež vede Brno“ se na titulní straně Mladé fronty objevily dva články. Jejich význam lze přikládat povaze hlavních zpráv dne. Příspěvek *Zdar akci ‚Mládež vede Brno‘* reportuje apel krajského výboru Československého svazu mládeže na vedení závodů k podpoře účastníků, ale také na mládež jako takovou.⁷² Druhý článek vykládá událost v dosud nepoznaném světle, totiž jako hlavní „dar brněnských svazáků

⁷⁰ *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 111, s. 1.

⁷¹ FRYDRYCH, Arnošt. *Obrazy z mládežnického města*. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 111, s. 3.

⁷² DZ; Krajský výbor ČSM. *Zdar akci ‚Mládež vede Brno‘*. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 1.

k IX. sjezdu KSČ⁷³. Třetí strana je brněnské mládeži věnována takřka zcela. Čtenáři zde mohli nalézt výčet zastoupených pracovních pozic,⁷⁴ ale také názorů starších pracovníků spolupracujících s mladými svazáky v zúčastněných závodech.⁷⁵

Příloha č. 5: Mládež vede Brno ve školách⁷⁶

Také v brněnských školách se uplatní svazáci ve významných úlohách, jako učitelé a dobří vedoucí školní drobtiny.

Sobotní vydání deníku rovněž poskytlo čtenářům nejdůležitější informace z Brna již na titulní straně. Dušan Hamšík zde vyzdvihuje příležitost, která se československé mládeži díky Komunistické straně Československa naskytla. Mladí občané by si tuto skutečnost měli dle jeho slov uvědomit především.⁷⁷ Další příspěvek s názvem *Mládež vede Brno kupředu* pojednává o úspěchu právě probíhající akce a dokonce předjímá, že „někteří mladí mistři se tak osvědčili, že zůstanou na svých místech.“⁷⁸

⁷³ TOM. Akce „Mládež vede Brno“; dar k IX. Sjezdu KSČ. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 1.

⁷⁴ BENE, J. Mládež v Brně nastupuje. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 3.

⁷⁵ BENE, J. Občané Brna akci „MVB“. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 3.

⁷⁶ *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 1.

⁷⁷ HAMŠÍK, Dušan. Veliká příležitost. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

⁷⁸ BENE, J. Mládež vede Brno kupředu. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

Příloha č. 6: Mládež vede Brno v tisku⁷⁹

Mládež ovládla brněnský tisk Redakční rada zasedá

V akci „Mládež vede Brno“ se brněnská svazácká mládež zaučovala také pro své úkoly v tisku. Viděla, jak se dělají noviny, a podívala se důkladně do redakční kuchyně. Nyni zasedli mladí za stoly šéfredaktorů brněnských denních listů a „obsadili“ redakci ČTK. Na našem snímku vidíte mladé svazáky při redakční poradě v redakci ČTK v Brně.

Číslo Mladé fronty ze 14. května obsahuje také řadu pro dnešní pohled přínosných detailů. Kromě titulní strany byla tématu věnována třetí strana, kde byl mimo jiné prezentován pohled předních představitelů Brna doplněný o fotografie. Větší prostor byl zde tentokrát věnován rovněž zúčastněnému náhledu Otto Šlinga, jehož zprostředkovaný názor je v příspěvku uveden následovně. „*Krajský politický tajemník KSČ Ota Šling – to je pro brněnskou mládež jméno jejího velkého přítele. Soudruh Šling je otcem myšlenky MVB a iniciátorem prvního domu pionýrů v republice. Zeptali jsme se ho, co říká průběhu příprav a celé kampani.*“ Otevřená odpověď Otto Šlinga je předeslána vzápětí. „*Funkcionáři KSČ chápali celou myšlenku, která na počátku vypadala snad jako nevinná hra, velmi vážně, protože v akci viděli vhodnou formu k zaktivování jednotné mládežnické organizace a byli přesvědčeni, že kádrováním objevíme mnohé talenty. Vidět přece v mládí talent, který můžeme vyškolit, to je to hlavní, když už se mladí chtěli učit; a tak starší funkcionáři k dobré vůli pomáhat dali v theoretické a praktické přípravě i své zkušenosti a výsledky jsou už dnes vidět: 14.000*

⁷⁹ Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

vyškolených účastníků, skvělé výsledky na závodech a hlavně i na školách. Strana přijala celou akci nesmírně kladně, protože představuje převýchovu myšlení v tisících rodin a představuje nejlepší školu k ušlechtilému životu. Teď před námi všemi na Brněnsku stojí odpovědný úkol: iniciativu mladých udržet na dnešní vysoké výši. Při dobré vůli všech zúčastněných se to jistě podaří.“⁸⁰

Příloha č. 7: Mládež vede Brno v tiskové kanceláři⁸¹

Invaze mladých se samozřejmě nevyhnula ani tiskovým podnikům. Náš obrázek zachycuje dva mládežníky, kteří pracují ve fotografickém oddělení Československé tiskové kanceláře v Brně.

⁸⁰ KZ. Co říkáte akci „MVB“? Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 113, s. 3.

⁸¹ Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 113, s. 3.

Vydání deníku z posledního dne akce přineslo další řadu pozitivně laděných příspěvků. Na titulní straně se k události vyjádřil Jaromír Hořec, jeden ze zakladatelů Mladé fronty a její tehdejší šéfredaktor,⁸² který ve svém názorovém příspěvku oslavuje končící akci, ale i tehdejší politický režim.⁸³

Příloha č. 8: Mládež vede Brno v tramvajích⁸⁴

Následně byl velký prostor věnován Antonínu Zápotockému. „*Předseda vlády vyjádřil domněnku, že brněnská akce mládeže překonala mnohé nesprávné pověsti a názory našich škarohlídů, kteří prohlašovali, že nad naší mládeží a zvláště nad studentskou mládeží je zapotřebí lámat hůl.*“

⁸² BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 234.

⁸³ HOŘEC, Jaromír. Mládež Brna ukázala cestu. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1.

⁸⁴ *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1.

Dále je v příspěvku Antonín Zápotocký citován, mimo jiné ve vztahu k právě probíhající akci. „*Mládež vede Brno‘ má velký význam, jenž není v tom, že mladí zasedli na tři dny místa starých v továrnách, úřadech a jinde, ale v tom, jak poctivě a trpělivě se budou naši mladí připravovat na to, aby na tato místa mohli zasednout v budoucnu navždycky. Příležitostí byla akce ‚Mládež vede Brno,‘ jež byla pokusem získat mládež pro výstavbu nové společnosti.“ (...) „Za zvláště cenné pokládám, že se nám v Brně po prvé podařilo ve větším měřítku zainteresovat naši studentskou mládež na praktické výstavbě nového života. Mezi dělnickou třídou a studentskou mládež a inteligenci chtěli mnozí postavit hradby překážek. Vyvolávalo to domnění, že dělníci podceňují studium, inteligenci a vzdělání. Nic není nesprávnějšího, nepravdivějšího a lživějšího, než podobné tvrzení.“ (...) „V Brně se ukázalo, že je možné, abychom mládež zorganizovali a abychom tyto velké úkoly a cíle opravdu uvedli ve skutek.“⁸⁵*

Na páté straně nedělního vydání je poté představeno několik samotných účastníků akce. Mezi nimi byl také ve sledovaném období často publikující příspěvateľ Mladé fronty Arnošt Frydrych, který v Brně zastával funkci rozhlasového ředitele⁸⁶ a následně se stal redaktorem vnitropolitického zpravodajství České televize.⁸⁷ Mezi dalšími byli zmíněni také mladí šéfredaktoři *Rovnosti*, Radek Selucký a Dušan Hamšík, z nichž se později stali mimo jiné známí publicisté.

Příloha č. 9: Karikatury vybraných účastníků akce v médiích⁸⁸

⁸⁵ GRS. Vybudujeme nový lepší život. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1-3.

⁸⁶ KOŽNAR, Z. Z takových činů se rodí šťastný socialistický zítřek. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 114, s. 5.

⁸⁷ GLAS, Martin. Organizace redakce. In: Www.ceskatelevize.cz [online]. 2003 [cit. 2017-01-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/vzpominky-pametniku/martin-glas/pocatky-zpravodajstvi/organizace-redakce/>

⁸⁸ Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 114, s. 5.

V následujících dnech, po skončení akce, bylo v Mladé frontě publikováno ještě několik hodnotících příspěvků doplněných o fotodokumentaci. 17. května byla na titulní straně znovu vidět slova předsedy vlády, který při příležitosti otevření vůbec prvního pionýrského domu v ČSR vládně promlouval k tehdejší mládeži slovy: „*Na vás, chlapci a děvčata, závisí, jak se naše republika bude rozvíjet. Pamatujte si, že na vás záleží, jak využijete tohoto Domu pionýrů, kteří vybudovali vaši otcové. Čím více se zde naučíte, tím budete platnějšími členy naší společnosti a uděláte z naší republiky krásnou a radostnou zemi. Vyzývám vás mladé, abyste využili všech příležitostí a poučte se ze slov básníka: ‚Před žádnou záhadou své šíje neskloníme, o nebes klenby nejzazší my duchem zazvoníme‘ a k tomu buď každý z vás připraven.*“⁸⁹

Na dalších stranách se mohli čtenáři zprostředkovaně dozvědět o názorech brněnských občanů na průběh jedné z nejzajímavějších propagačních kampaní té doby. „Mladí, i ti starší, i ti staří hovořili všude o programu akce a o jejím průběhu.“ Lidé ve volných chvílích pozorovali mladé strážníky, jak řídí dopravu, a se zájmem kontaktovali průvodčí i řidiče v hromadné dopravě. „Mládežnickí řidiči však dodržovali nařízení, že za jízdy nesmějí hovořit s cestujícími, a nanejvýš říkali: *‚Přečtěte si o tom naše noviny.*‘ Tím nemysleli jen Mladou frontu, protože ve dnech akce byl všechen brněnský tisk tiskem mládeže. A občané z Brna byli hrdi na svou mládež – *Brno první na světě,* říkali.“⁹⁰

O den později byl na titulní straně dominantní článek *Mladí ušetřili téměř 5 mil. Kčs,* který vyzdvihoval akci Mládež vede Brno jako příležitost k plnění nových závazků, a to nejen na území města Brna.⁹¹ Stejným způsobem byl hodnocen dopad akce na fungování úřadů, kde bylo podáno více než osmdesát zlepšovacích návrhů,⁹² a podobně také na brněnské stavebnictví.⁹³

V sobotu 21. května se Arnošt Frydrych na titulní straně deníku rozepsal o myšlence generálního tajemníka Rudolfa Slánského, která by mohla být vzhledem k úspěchům

⁸⁹ KZ. Na mládeži závisí, jak se republika bude rozvíjet. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 115, s. 1.

⁹⁰ BENE, J. Diskuse s nejlepšími údemíky. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 115, s. 3.

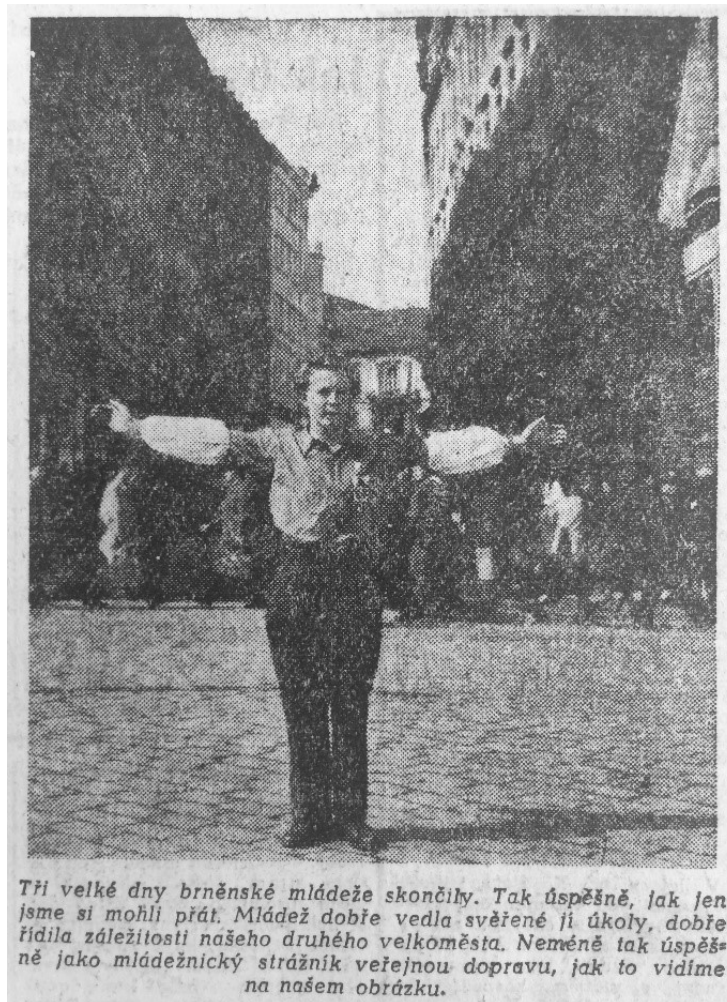
⁹¹ JIH. Mladí ušetřili téměř 5 mil. Kčs. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 116, s. 1.

⁹² TUNKL, Jiří. Více mladých do našich úřadů. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 116, s. 1.

⁹³ FRYDRYCH, Arnošt. MVB pomohla brněnskému stavebnictví. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže. 1949, roč. 5, č. 117, s. 3.

mládeže realizována. Návrh spočíval v ustavení mládežnických komisí, které by měly mimo jiné za úkol vychovávat nové funkcionáře pro lidovou správu.⁹⁴

Příloha č. 10: Mládež vede Brno ve veřejné dopravě⁹⁵

Fakt o tom, že akce „Mládež vede Brno“ „dosáhla výsledků, které jistě nezůstanou omezeny pouze na Brněnský kraj,⁹⁶ byl potvrzen a na stranách deníku ve sledovaném období zaznamenán – slovy i autentickými obrazy. Dne 31. května se *Mladá fronta* k tématu vrátila. Akce „Mládež vede Brno“ našla své pokračovatele mimo jiné ve Znojmě v době od 3. až 5. června, Rumburku ve dnech 27. až 29. června⁹⁷ a v Praze na Arbesově reálném gymnáziu.⁹⁸

⁹⁴ FRYDRYCH, Arnošt. Práce mládeže v lidové správě. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 119, s. 1.

⁹⁵ *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 115, s. 1.

⁹⁶ FRYDRYCH, Arnošt. Práce mládeže v lidové správě. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 119, s. 1.

⁹⁷ SUP. Mládež povede Rumburk. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 127, s. 4.

⁹⁸ BŮL. Mládež vede Arbesovo RG v Praze XVI. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 127, s. 5.

3.3 Rudé právo

Rudé právo vzniklo jako ústřední tiskový orgán sociální demokracie roku 1920. Nejvýznamnější osobností pro jeho počáteční vývoj byl Bohumír Šmeral.⁹⁹ V období protektorátu vycházelo ilegálně, zpočátku pod vedením Eduarda Urxe a následně, vlivem četných zatýkání gestapem, ještě několika šéfredaktorů, například Jana Švermy.¹⁰⁰ Od roku 1942 jej redigoval Julius Fučík, následně skupina Stanislava Brunclíka, Josefa Moláka, Josefa Košťálka a Karla Aksamita. Po zatčení jejich nástupců, Rudolfa Vetišky a Arnošta Weidnera, bylo vydávání pozastaveno, nahrazeno časopisem *Předvoj*, a po půl roce obnoveno. Poslední ilegální vydání je datováno na 1. května 1945.¹⁰¹

V době po únorovém převratu roku 1948 získalo již komunistické *Rudé právo* v československém mediálním prostředí výsadní postavení, které spočívalo v plné důvěře režimu a právu určovat zpravodajskou agendu na celém území.¹⁰² Po intervenci roku 1968 se ilegálním publikováním zapojilo do vedení společnosti k odporu proti okupaci.¹⁰³ Podobně, již v řádném vydání, podporovalo o necelých devět let později odpor proti Chartě 77¹⁰⁴ a roku 1989 proti signatářům prohlášení *Několik vět*.¹⁰⁵ Po listopadových událostech se změnou vydavatele distancovalo od bývalých hodnot a plynule se přizpůsobilo novým poměrům. Po nahrazení Zdeňka Hořeního v čele periodika Zdeňkem Porybným byl z hlavičky odstraněn slogan „Proletáři všech zemí, spojte se!“ a od roku 1995 vychází pod názvem *Právo*.¹⁰⁶

3.3.1 Mediální obraz akce v deníku Rudé právo

V deníku *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa* je první zmínka o akci „Mládež vede Brno“ ve sledovaném období datována na 7. května 1949. Článek se nachází v sekci nazvané *Ze všech krajů republiky* a zabývá se úlohou nadcházející třídní kampaně ve školách. Informoval čtenáře o školení nových

⁹⁹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 1.

¹⁰⁰ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 212.

¹⁰¹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 210-211.

¹⁰² KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 140.

¹⁰³ Tamtéž. S. XXIII.

¹⁰⁴ Tamtéž. S. XXV.

¹⁰⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 365-366.

¹⁰⁶ Tamtéž. S. 371-372.

mladých učitelů, kteří měli za úkol především zpestření a zlepšení vyučování. Na kázeň během akce dohlíželi profesori, kteří však do vyučování jako takového nesměli zasahovat.¹⁰⁷

Dále následuje série čtyř po sobě jdoucích příspěvků, které byly publikovány každý jeden den popisované kampaně. V den odstartování akce, 13. května 1949, vyšel na úvodní straně deníku článek s názvem *Vládní delegace na dny „Mládež vede Brno.“* Na několika řádcích byla propočtena účast na práci v závodech a lze zde nalézt i informaci o tom, že z osmi tisíc účastníků obsadilo vedoucí pozice necelých pět set, kteří absolvovali šestnáctihodinové školení. Druhá polovina se poté věnovala delegaci putující do Brna v čele s tehdejší předsedou vlády Antonínem Zápotockým a slavnostnímu otevření Domu pionýrů v Lužánkách. *„Pro nejlepší jednotlivce a kolektivy byly vypsány četné věcné dary.“* Například předseda vlády a ministr Dolanský připojili mezi ceny motocykly, Rudolf Slánský kompletní knihovnu nakladatelství *Svoboda* a ministr informací Václav Kopecký dokonce radiogramofon.¹⁰⁸

Příloha č. 11: Mládež vede Brno ve výborech¹⁰⁹

„Na brněnském ÚNV a KNV spravují veškeré záležitosti svazáci. ‚Předsedou‘ KNV je Karel Kouřil, iniciátor údernického soutěžení v brněnském kraji, ‚předsedou‘ ÚNV je Josef Novotný, 17letý svazák.“

¹⁰⁷ NESG. Mládež vede Brno. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 107, s. 1.

¹⁰⁸ NESG. Vládní delegace na dny „Mládež vede Brno.“ *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 112, s. 1.

¹⁰⁹ *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 113, s. 1.

Následující den byl publikován příspěvek *Brno v rukou tisíců mladých*, který shrnuje zastoupení mladých svazáků v propůjčených pracovních pozicích a vyzdvihuje především jejich elán a dovednosti. „*Ať se podíváte kamkoliv, všude se na vás usmívají mladé tváře lidí, kteří se po tři dny starají o veškerý život největšího moravského města.*“¹¹⁰

Poslední den konání kampaně se na stránkách *Rudého práva* objevily příspěvky dva. V prvním jsou uvedena jména tří vybraných účastníků, mezi nimiž je i Ludmila Malcová, která během akce vyměnila své místo sociální referentky za pozici ředitelky závodu OP 201. Dále je zde zmíněno množství informativních a nadšených telegramů, které mládež během akce posílala prezidentu Gottwaldovi, a krátký odstavec je věnovaný příjezdu předsedy vlády do Brna.

V článku *Brněnská mládež ukazuje cestu kupředu* mohli čtenáři nalézt přepis jednoho z dopisů: „*Jsmo si vědomi toho – praví se např. v jednom telegramu – že dělnická třída je v našem lidově demokratickém státě třídou vládnoucí a my mladí příslušníci této třídy chceme se naučit vládnout, vyrábět a hospodařit. Slibujeme Ti závazně, že z našich členů vychováme za pomoci marx-leninského učení uvědomělé bojovníky za socialismus.*“¹¹¹ Na třetí straně nedělního vydání se v článku Karla Kotinského bylo možné již po několikáté dočíst o elánu mládí, vřele vítaném Domu pionýrů a vidině zářné budoucnosti zúčastněných mládežníků.¹¹²

Rudé právo se k akci vyjádřilo ještě 17. a 19. května 1949. Zde je mimo jiné prezentován názor Antonína Zápotockého, který akci zhodnotil jako dobrý nápad, a popsáno nadšené budování prvního pionýrského domu Československa, který byl postaven v brněnském parku Lužánky a který předseda vlády slavnostně otevřel.¹¹³ V posledním příspěvku sledovaného období se čtenář mohl dočíst o cílevědomém boji mladých za lepší zítřek celého národa pod ochranou KSČ, na jehož pozadí byla vylíčena i stranická podpora mládeže v letech minulých.

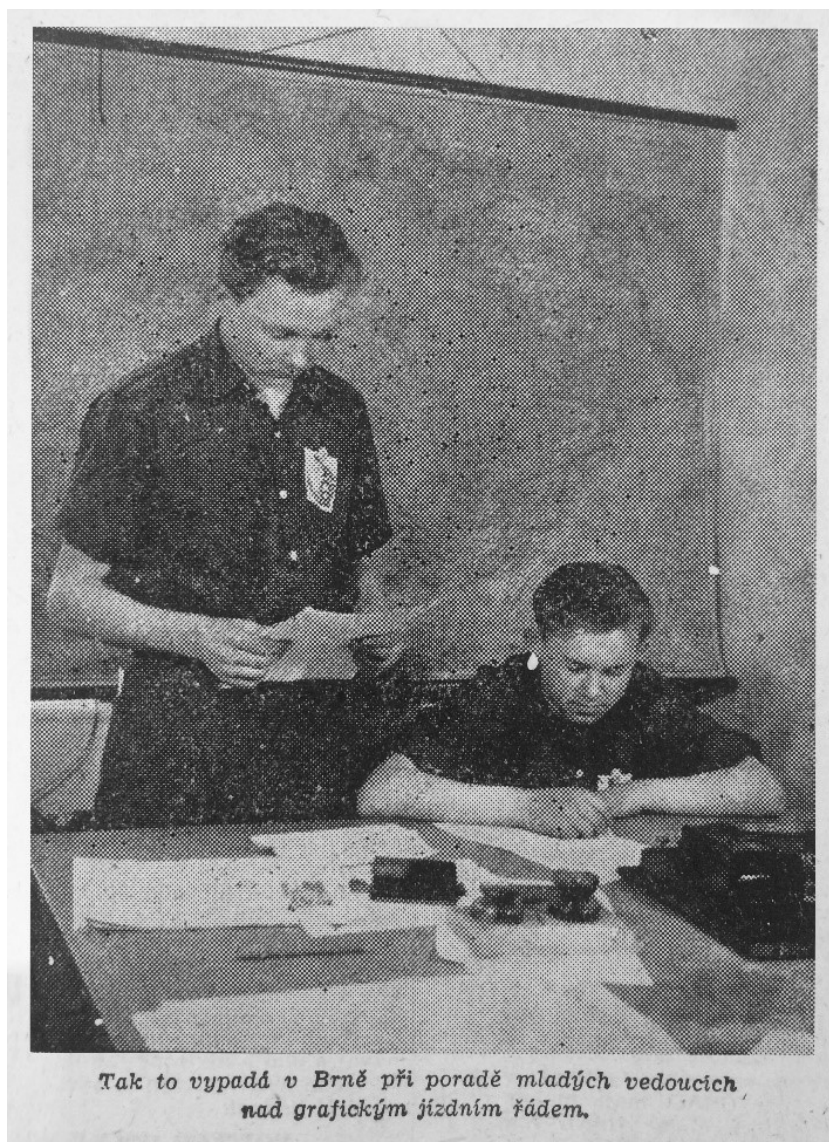
¹¹⁰ NESG. Brno v rukou tisíců mladých. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 113, s. 1.

¹¹¹ NESG. Brněnská mládež ukazuje cestu kupředu. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 114, s. 1.

¹¹² KOTINSKÝ, Karel. 20 000 MLADÝCH vládnou velkoměstu. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 114, s. 3.

¹¹³ NESG. Úspěch akce „Mládež vede Brno“ + KOTINSKÝ, Karel. Našli klíč k radostnému mládí. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 115, s. 1.

Příloha č. 12: Účastníci Mládež vede Brno jako vedoucí¹¹⁴

„Komunistická strana Československa byla vždycky velikým ochráncem, přítelem a rádcem naší mládeži. V čele se soudruhem Klementem Gottwaldem, V. Kopeckým, prof. Zd. Nejedlým a Marií Švermovou mládeži vždy vydatně pomáhali v jejich úkolech. Nikdy neviděli v mládeži pouze prostředek k dosažení svých politických cílů, jako tomu bylo u druhých stran a politiků, ale viděli v ní velkého pomocníka v boji pokrokových sil našeho národa proti fašismu, za obranu republiky a míru.“¹¹⁵

¹¹⁴ Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa. 1949, roč. 52, č. 114, s. 1.

¹¹⁵ NESG. Strana a mládež. Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa. 1949, roč. 52, č. 117, s. 1.

3.4 Lidové noviny

Lidové noviny vznikly roku 1893 v Brně sloučením *Moravských listů* a olomouckého časopisu *Pozor*. Jejich prvotním údělem bylo reprezentovat politické myšlení moravských mladočechů. V roce 1898 se jejich majitelem stal dosavadní šéfredaktor Adolf Stránský, který našel pokračovatele v synu Jaroslavovi.¹¹⁶ Noviny se změnilly v nadstranické a expandovaly do Prahy. V období první republiky získaly pod vedením Arnošta Heinricha¹¹⁷ a spolubudovatele Františka Šelepy¹¹⁸ pověst nejkvalitnějšího listu v zemi.¹¹⁹ Na jejich stranách se zrcadlily formální i žánrové experimenty, mimo jiné v podobě básní na titulní straně.¹²⁰ Kromě předních novinářů měly jako jedny z mála oporu ve vlastních zahraničních korespondentech, kteří jim podobně jako Československá tisková kancelář zprostředkovávali zpravodajské informace.¹²¹

Druhá republika se v deníku nesla ve znamení loajálního, ač věcně kritického, postoje vůči moci.¹²² V době německé okupace byly *Lidové noviny* vlivem židovského původu jejich vlastníků arizovány.¹²³ Třetí republika zapříčinila dočasnou změnu názvu na *Svobodné noviny*,¹²⁴ které v té době vedl Eduard Bass a následně Ferdinand Peroutka.¹²⁵ Pod tímto názvem vystupovalo periodikum do roku 1948, kdy se vrátilo k původnímu názvu, avšak obsahově již podporovalo poúnorový vývoj.¹²⁶ Později, roku 1952, byly noviny oficiálně nahrazeny týdeníkem *Literární noviny*.¹²⁷ V roce 1987 vyšlo nulté číslo jejich samizdatové verze, navazující na prvorepublikovou demokraticky orientovanou tradici.¹²⁸ Oficiálně byly *Lidové noviny* obnoveny až po roce 1989¹²⁹ a pravidelně vychází dodnes, kdy se svým způsobem vrací k původní politikou ovlivněné orientaci.

¹¹⁶ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 141.

¹¹⁷ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 41.

¹¹⁸ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 172.

¹¹⁹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 69.

¹²⁰ Tamtéž. S. 41-42.

¹²¹ Tamtéž. S. 31.

¹²² Tamtéž. S. 80.

¹²³ Tamtéž. S. 95.

¹²⁴ Tamtéž. S. 116.

¹²⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 234.

¹²⁶ Tamtéž. S. 264.

¹²⁷ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 148.

¹²⁸ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 348-349.

¹²⁹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 259.

3.4.1 Mediální obraz akce v deníku *Lidové noviny*

Roku 1949 se *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů* podílely na propagaci akce v rámci celého Československa a zároveň se do akce samy zapojily, jelikož mladí řídili jejich brněnskou redakci. V tomto deníku byly publikovány necelé dvě desítky příspěvků týkající se popisované události. Oproti ostatním sledovaným periodikům ovšem neobsahovaly takové množství obrazové dokumentace a soustředily se spíše na textové obsažení tématu.

Od počátku májového měsíce byli čtenáři průběžně informováni o konání akce autory Milanem Mastným,¹³⁰ Arnoštem Frydrychem¹³¹ nebo například Bronislavem Kopečkem.¹³² Publikované příspěvky se nesly v podobném duchu jako články ze stran *Mladé fronty* a *Rudého práva*. V zásadě měly za cíl informovat o připravované akci a při té příležitosti vyzdvihnout stranu.

V článku publikovaném 3. května se čtenáři mohli seznámit s podrobným programem celé akce. Ten zahrnoval sobotní odpolední manifestaci, která byla následně detailně popsána ve vydání z 15. května,¹³³ vystoupení folkloristických skupin, politické zhodnocení průběhu kampaně a večerní vystoupení dvou souborů na náměstí Svobody a ve Stalinových sadech, doplněné filmovým představením na náměstí Rudé armády a ohňostrojem pod širým nebem. Na nedělní ráno bylo naplánováno slavnostní otevření Domu pionýrů, které mělo pokračovat odpoledními ukázkami práce všech složek tělovýchovy a armády, a na večer poté manifestační zakončení akce spolu se slavnostním odměněním nejlepších pracovníků.¹³⁴

V první den sledované kampaně zaplnily titulní stranu dva příspěvky věnované tématu „Mládež vede Brno“. V prvním z nich se autor Arnošt Frydrych zaměřuje na výchovu mládeže v duchu socialismu, kterou ojedinělá třídenní akce zaštiťuje, a v níž by se dle jeho názoru mělo i nadále pokračovat. Mimo jiné také poznamenává, že „mladí dělníci

¹³⁰ MASTNÝ, Milan. Velká příležitost mladých. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 102, s. 4.

¹³¹ FRYDRYCH, Arnošt. Velká iniciativa mládeže. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 106, s. 4 / FRYDRICH, Arnošt. Mládež vede Brno. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 112, s. 1.

¹³² KOPEČEK, Bronislav. Za jediným cílem. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 113, s. 2.

¹³³ BFP. Manifestace brněnské mládeže: Předseda vlády Ant. Zápotocký zhodnotil brněnskou akci. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 1.

¹³⁴ M. Přehled mládežnické akce. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 103, s. 2.

*zlepšují svůj vztah k práci a spatřují v ní východisko ze všech obtíží.*¹³⁵ Článek Miroslava Smutného se zase zabývá prací mladých svazáků v novinách, přičemž autor podotýká, že pracovníci redakce zpočátku mladým učencům příliš nevěřili, ale po zahájení byli mile překvapeni jejich nadšením a pílí.¹³⁶

O vydání z 15. května by se s trochou nadsázky dalo říci, že událost byla zmíněna na každém jednotlivém listu výtisku, přičemž jednu stranu akce „Mládež vede Brno“ zaplnila zcela. Jedná se o pátou stranu tohoto vydání, kde kolektiv mladých redaktorů shrnul celý průběh třídní události. Rozsáhlý článek nazvaný *Jak to mladí dělali* je jakýmsi rozloučením s kampaní snažícím se vyvrátit všem, kteří akci neprojevili důvěru, jejich pochyby sečtením dobrých výsledků v mnoha zmíněných oblastech pracovního nasazení.¹³⁷

Články publikované ve dnech 19. a 21. května zase upozorňují na skutečnost, že akce předčila veškerá očekávání¹³⁸ a přinesla trvalé hodnoty celé republice.¹³⁹ V příspěvku s titulkem *Vedli si úspěšně* se čtenáři mohli dočíst o četnosti dosažených úspěchů a minimu nedostatků, kterých se svazáci dopustili. Zároveň článek informuje o tom, že ti nejschopnější mladí učenci budou do vedoucích pozic závodů obsazeni trvale.¹⁴⁰

Také článek z 27. května 1949 akci chválí a předjímá, že ji není nutné napodobovat, nýbrž je třeba ukázat mládeži nové cesty skrze praktickou práci.¹⁴¹ Přesto v posledním příspěvku sledovaného období mohl čtenář najít informace o kopírování úspěšného propagandistického počínu akcí „Mládež vede Znojmo“, která byla naplánována na 3. až 5. června 1949.¹⁴² Spolu s ní se objevily i další pokusy napodobení událostí „Mládež vede Hustopečsko“¹⁴³ a již zmíněnou pražskou kampaní.¹⁴⁴

¹³⁵ FRYDRYCH, Arnošt. Mládež vede Brno. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 112, s. 1.

¹³⁶ SMUTNÝ, Miloslav. Uskutečněný sen. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 112, s. 1.

¹³⁷ REPORTÉRSKÝ KOLEKTIV MLADÝCH. Jak to mladí dělali. *Lidové noviny: List svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 5.

¹³⁸ LE. Výsledky mladých Gottwaldovců. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 117, s. 4.

¹³⁹ LN. Úspěšná práce mládeže. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 119, s. 3.

¹⁴⁰ LE. Vedli si úspěšně. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 119, s. 4.

¹⁴¹ NESG. Chvála akce Mládež vede Brno. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 124, s. 7.

¹⁴² ČT. Mládež povede Znojmo. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 129, s. 3.

¹⁴³ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3, s. 57. (Nepřímý z: MZA, f. G 560, k. 7, Pléna KV, rok 1949, zápis ze schůze pléna KV KSČ 27. 3. 1949)

¹⁴⁴ Tamtéž. S. 57.

3.5 Rovnost

Toto sociálně demokratické periodikum vzniklo roku 1885 v Brně jako regionální čtrnáctideník, který spravoval Pankrác Krkoška společně s Josefem Hybešem. V roce 1893 se změnou periodizace zařadilo mezi týdeníky.¹⁴⁵ Brněnská *Rovnost* se počátkem 20. let minulého století politicky přeorientovala a stala se až do roku 1929 součástí mediální základny Komunistické strany Československa.¹⁴⁶ Poté se vrátila zpět k sociální demokracii¹⁴⁷ a od roku 1956 začala po čtyřleté pauze vycházet denně.¹⁴⁸ Po několika změnách týkajících se mimo jiné vydavatele vychází dodnes, a to pod názvem *Brněnský deník*.

3.5.1 Mediální obraz akce v deníku *Rovnost*

Největší počet článků o akci „Mládež vede Brno“ vyšel na stránkách brněnské *Rovnosti*. Příspěvky mnohdy přesahovaly rámec jedné strany a mimo to byl jejich obsah oproti ostatním deníkům hojně doplňován fotografiemi a kresbami. Zejména ve dnech konání akce byla propagována v rámci jednoho výtisku aktivněji než v předešlých dnech. Tuto skutečnost je možné pokládat za iniciativu samotných mladých účastníků, kteří deník v těchto dnech také řídili, a to i přes počáteční rezervovaný přístup ze strany redakce.¹⁴⁹

V tomto periodiku je první článek pojednávající o akci datován na 4. května 1949. Čtenáři v něm mohli nalézt stručný nástin nadcházejících událostí a pozvánku k dalším vydáním deníku, ve kterých se o kampani dozví, slovy autora, ještě mnoho zajímavého.¹⁵⁰ V pátek 6. května již v článku Arnošta Frydrycha mohli číst o přípravách mládeže v rozhlase, kde mladí plánovali program a předtáčeli své vstupy na 13. května.¹⁵¹

Do prvního dne konání byla v deníku *Rovnost* publikována řada propagandisticky laděných příspěvků, které se tématem detailně zabývaly. V příspěvku *Delegace brněnského ČSM u předsedy vlády* se mimo jiné píše: „*Akce Mládež vede Brno se stala*

¹⁴⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 121.

¹⁴⁶ Tamtéž. S. 169.

¹⁴⁷ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 51.

¹⁴⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 146.

¹⁴⁹ PERNES, Jiří. Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3, s. 53.

¹⁵⁰ MK. Naše mládež vše dokáže. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 104, s. 2.

¹⁵¹ FRYDRICH, Arnošt. Omládlý mikrofon. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 106, s. 2.

záležitostí nejen celé mládeže, ale i celé veřejnosti, celého našeho státu. Komunistická strana Československa věnuje akci plnou podporu.“ dokladem této skutečnosti byl i velký zájem o akci ze strany čelních představitelů strany, jako Antonína Zápotockého, Rudolfa Slánského či Marie Švermové.¹⁵²

Jako další je třeba zmínit obsáhlý článek Radka Seluckého, jemuž byla ve vydání věnována téměř jedna plná strana. Jeho příspěvek je naplněn množstvím motivačních vět a vyzdvihuje každé jednotlivé povolání, od tramvajového průvodčího přes vojáka až po předsedu kraje, kterého se kampaň týkala.¹⁵³ Co se týče uplatnění brněnské mládeže v tehdejšímu tisku, předsednictvo KV ČSM vypsaló soutěž nejen o nejlepší noviny, ale také o nejlepší příspěvek a fotografii, kterou dle uvedených informací dotovala vydavatelství *Rovnosti*, *Rudého práva*, *Lidových novin*, *Práce* a *Melantrichu*.¹⁵⁴

Příloha č. 13: Mládež vede Brno na titulní straně *Rovnosti*¹⁵⁵

¹⁵² ČT, JM. Akce „Mládež vede Brno“ má celostátní význam: Delegace brněnské ČSM u předsedy vlády. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 2.

¹⁵³ SELUCKÝ, Radek. Mládež vede Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 7.

¹⁵⁴ PŘEDSEDNICTVO KV ČSM. KV ČSM k výzvě mládežnického kolektivu *Rovnosti*. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 2.

¹⁵⁵ *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 112, s. 1.

13. května 1949 *Rovnost* redigovaná účastníky „Mládež vede Brno“ již po několikáté upozornila na skutečnost, že akce svým významem přesáhla hranice tehdejšího Brněnského kraje a je považována za událost celostátní.¹⁵⁶ Na druhé straně lze nalézt článek *Mladí dílovedoucí ve Slatině* pojednávající o obohacující účasti čtyř mladých úderníků v NP Vítkovických železáren¹⁵⁷ a také příspěvek *Mládež vede Zbrojovku*, největší a nejdůležitější podnik v kraji, který svědčí o velké odpovědnosti mládeže, která se nezalekla ani takto obtížných úkolů.¹⁵⁸

Příloha č. 14: Mládež vede Brno v jeslích¹⁵⁹

V sobotním vydání se na titulní straně objevil mimo jiné příspěvek, ve kterém deník zprostředkoval čtenářům několik zajímavostí z rozhovoru se členy krajského a ústředního výboru. Kromě odpovědí jedinců dotázaných na pracovní pozici, kterou by si v akci vybrali oni sami, se v článku nachází porovnání možností mladých lidí za první republiky a tehdejšího režimu. Ve výsledku bylo shrnuto, že první republika „nedovolovala mladým lidem ani samostatně myslet, natož aby je pustila k nějaké tvůrčí práci samostatně, neboť buržoasie věděla, že by se výsledky této práce nakonec obrátily proti ní.“¹⁶⁰

¹⁵⁶ DH. Dnes začíná akce Mládež vede Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 112, s. 1.

¹⁵⁷ SILNICKÝ, F. a ŠMIDA, L. Mladí dílovedoucí ve Slatině. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 112, s. 2.

¹⁵⁸ BF+RM. Mládež vede Zbrojovku. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 112, s. 2. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 1.

¹⁶⁰ SH. Představitelé lidové správy hovoří k mládeži. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 1.

Na dalších stranách se příspěvky nesou v zásadě podobném duchu jako výše zmíněné v denících *Mladá fronta*, *Rudé právo* a *Lidové noviny*. Jelikož se ale jedná o vydání přímo z jádra akce, jsou některé z nich obohacené o konkrétní svědectví účastníků. V článku o Vítkovických železárnách byla zvěčněna slova soudružky Čábelové, která ke své dočasné pracovní pozici pokladní řekla: „Myslela jsem, bůh ví jak to není těžké, vést takovou pokladnu a byla jsem přesvědčena, že bych to nikdy nedokázala. Při trošce opatrnosti, soustředění a sebedůvěry dokáže však člověk všechno. Dnes, kdy již pracuji v pokladně třetí den, usmívám se své dřívější bláhové představě.“¹⁶¹

Příloha č. 15: Mládež vede Brno v kavárnách¹⁶²

¹⁶¹ S+Š. Mladí lidé hospodaří. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 3.

¹⁶² *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

V neděli 15. května byla události věnována celá titulní strana. Zde bylo připomenuto například sobotní zasedání mládežnické rady¹⁶³ nebo v článku Dušana Hamšíka nadcházející otevření nového Domu pionýrů.¹⁶⁴ V jednom z titulních článků je kromě všudypřítomné chvály možno nalézt informace o smlouvách podepsaných mladými jedinci na počest končící se kampaně. V článku je kupříkladu uvedeno uzavření socialistické smlouvy s Josefem Tichým, třídním závodním ředitelem firmy Škoda, který se zavázal k setrvání v podniku do konce pětiletky a k výrobě šedesáti osmi základních desek, čímž by měl závodu ušetřit dva tisíce pět set produktivních hodin.¹⁶⁵

Na dalších stranách nedělního vydání se čtenáři mohli dočíst o dobře vykonané práci mladých sestřiček v dětské nemocnici,¹⁶⁶ učitelů tělocviku ve škole¹⁶⁷ nebo mládežnických souborů v biografu.¹⁶⁸ V příspěvku *Také útulky v rukou mládeže* byla veřejnost seznámena s dalšími uplatněními mladých lidí. Článek poukazuje na jejich zapojení do práce v útulcích, ale také v jeslích, dětských domovech a mateřských školách.¹⁶⁹ Na poslední straně lze poté nalézt informace o podobných mládežnických hnutích ve světě socialismu.¹⁷⁰

V následujících vydáních se deník *Rovnost* ještě několikrát za akcí „Mládež vede Brno“ ohlédl. Dva dny po skončení akce byl na titulní straně publikován příspěvek, který ji zhodnotil jako nejkrásnější dar republiky k devátému sjezdu Komunistické strany Československa.¹⁷¹ Na třetí straně stejného vydání byl poté prezentován názor Antonína Zápotockého, který význam události přikládal zejména přípravě a školení mladých účastníků, načež pochválil i samotné provedení.¹⁷²

Krajský výbor Československého svazu mládeže v Brně se k akci vyjádřil prostřednictvím *Rovnosti* 22. května 1949. Ve svém příspěvku mládeži nejen děkuje, ale

¹⁶³ VLK. Mladí zasedají na KNV. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

¹⁶⁴ HAMŠÍK, Dušan. Dnes bude otevřen Dům pionýrů. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

¹⁶⁵ NESG. Socialistické smlouvy na počest MVB. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

¹⁶⁶ BENC, Fr. Mládež v dětské nemocnici. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 2.

¹⁶⁷ ŠVĚDA, J. Mládež vede Brno v tělovýchově. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 11.

¹⁶⁸ FW. Mládež v našich kinech. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 6.

¹⁶⁹ EVA. Také útulky v rukou mládeže. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 8.

¹⁷⁰ RT. Mládežnické hnutí ve světě. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 12.

¹⁷¹ KREJČÍ, Milan. Nejkrásnější dar republiky. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 1.

¹⁷² NESG. Soudruh Zápotocký o akci Mládež vede Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 3.

také slibuje, že ji i nadále povede k plnění úkolů budujících socialismus.¹⁷³ Ve vydání *Rovnosti* z 29. května byl publikován jeden z posledních článků sledovaného období pod titulkem *Údernické hnutí – chlouba mládeže Brněnska*. Podle informací v něm obsažených bylo pro událost vyškoleny asi dvanáct a půl tisíce mladých lidí a pouze v její hlavní den, 13. května, bylo uzavřeno sto sedmdesát devět socialistických smluv a podáno šedesát osm zlepšovacích návrhů.¹⁷⁴

Příloha č. 16: Účast členů vlády na akci „Mládež vede Brno“¹⁷⁵

¹⁷³ KRAJSKÝ VÝBOR ČSM, Brno. Prohlášení o akci MVB. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 120, s. 2.

¹⁷⁴ NESG. Projev soudruha Obsta. *Údernické hnutí – chlouba mládeže Brněnska*. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 126, s. 9.

¹⁷⁵ *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 1.

3.6 Práce

Deník *Práce* byl založen v květnu roku 1945 pod vedením Jiřího Síly a Vojtěcha Dolejšího.¹⁷⁶ V době komunistického Československa byla jedním ze šesti plnoformátových deníků a vycházela celostátně.¹⁷⁷ Odborářská *Práce*, vydávaná Revolučním odborovým hnutím (ROH), nejvýznamnější společenskou organizací té doby, patřila k dlouhodobě nejčtenějším titulům.¹⁷⁸ Počátkem roku 1968, v období pražského jara a demokratizace novinářské práce, zvolila její redakce novým šéfredaktorem Ladislava Velenského¹⁷⁹ a v červnu téhož roku publikovala společně s dalšími dvěma celostátními deníky, *Mladou frontou* a *Zemědělskými novinami*, a měsíčníkem *Literární listy* manifest *Dva tisíce slov*.¹⁸⁰ O třicet let později, v době dozívající spontánní privatizace médií, deník neobstál v tržní konkurenci a zanikl.¹⁸¹

3.6.1 Mediální obraz akce v deníku Práce

Ve sledovaném období je v deníku *Práce: List Revolučního odborového hnutí* první zmínka o akci „Mládež vede Brno“ datována na pátek 13. května; první den konání akce. V tomto ohledu tedy za ostatními periodiky značně zaostává. A jistá rezervovanost je patrná také v obsahové stránce publikovaných příspěvků, pravděpodobně vlivem zacílení informací na již pracující obyvatele Československa. Oproti předešlým deníkům ovšem nabízí vzdálenější pohled na akci z jiné perspektivy.

První příspěvek *21.000 mladých prokáže své schopnosti* se zaměřuje na mládež ve vedení brněnského dopravního podniku.¹⁸² Další článek o probíhající akci lze nalézt na titulní straně sobotního čísla, kde se mohli čtenáři dočíst o hlavních pracovních pozicích, které brněnští mládežníci na tři dny obsadili, a který se krátce zmiňuje o přítomnosti Antonína Zápotockého v Brně.¹⁸³

¹⁷⁶ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 233.

¹⁷⁷ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 215.

¹⁷⁸ Tamtéž. S. 146.

¹⁷⁹ Tamtéž. S. 182.

¹⁸⁰ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. S. 286.

¹⁸¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. S. 258-259.

¹⁸² VD. 21.000 mladých prokáže své schopnosti. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 112, s. 1.

¹⁸³ ČTK; MJK. Mladí a osvědčení na všech pracovištích. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 113, s. 1.

Příloha č. 17: Mládež vede Brno na Moravském národním výboru¹⁸⁴

Detailněji se návštěvě předsedy vlády věnuje až článek s názvem *Mládež čekají veliké úkoly*, publikovaný na titulní straně nedělního výtisku, který je zároveň nejobsáhlejším příspěvkem o propagandistické akci v rámci sledovaného období. Jeho zprostředkovaná slova deklarují všeobecnou potřebu zvýšení produktivity práce. „*Kdybychom zůstaly ve staré kapitalistické výrobě, žili bychom pořád zaostale a šli bychom nakonec nazpátek. My však chceme kupředu, k vyšším metám, abychom všechny lidi zdvihli na jejich společenském žebříčku.*“

Dále se A. Zápotocký vyslovil ve vztahu ke končící akci: „*Musíme svou výrobu osvěžit. Dát do ní více nové techniky, pokroku, strojů a plánování, a přitáhnout do ní nové lidi, nezatížené kapitalistickým škarohlídstvím. Musíme se chápat každé příležitosti, abychom naši mládeži dali možnost rozvinout její schopnosti a talent lépe a výše než nám bylo dopřáno. Jednou z takových příležitostí byla akce ‚Mládež vede Brno‘, jež byla pokusem získat mládež pro výstavbu nové společnosti.*“ a vzápětí ji svými slovy zhodnotil jako „*kus poctivého díla*“. V závěru předseda vlády svým postojem vyvrátil údajné celospolečenské domněnky o podceňování studia ze strany dělníků. „*Jak bychom mohli stavět novou společnost, kdybychom negovali vzdělání, znehodnocovali studium a snižovali kulturní rozvoj? Pak bychom se nikdy nedostali kupředu, ale my kupředu chceme, musíme a kupředu půjdeme, a já věřím, že půjdeme všichni.*“¹⁸⁵

¹⁸⁴ *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 115, s. 1.

¹⁸⁵ ČTK. *Mládež čekají veliké úkoly*. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 114, s. 1.

Po skončení akce se tematické články ještě několikrát na předních stranách tohoto deníku objevily. V porovnání s ostatními periodiky jich ovšem bylo v celkovém součtu méně. V příspěvku *Budovatelské nadšení mládeže zvítězilo* čtenáři našli v dalším vyjádření A. Zápotockého shrnutí třídní akce, ale také nezastíranou kritiku první republiky.¹⁸⁶ Autor navazujícího článku poté shrnul výrobní úspěchy a konkretizoval několik zlepšovacích návrhů, z nichž „mnohé zdařilé nápady budou trvale realizovány.“¹⁸⁷ 18. května byly článkem *Mládež se osvědčila* zhodnoceny trvalé úspěchy akce, ve které se mládež „osvědčila jako nejprůbojnější a nejvěrnější uskutečňovatel socialistického života.“¹⁸⁸

21. května se za akcí ohlédl Richard Vybíhal, který zdůraznil velké nasazení zúčastněné mládeže, která dle jeho slov „dokázala pochybovačům a škarohlídům, že pochopila svoji úlohu v dnešní době a že je schopna dát všechny svoje síly pracující síle k dispozici.“¹⁸⁹ Stejně pozitivně hodnotí pracovní nasazení mladých účastníků B. Kalina, když udává, že ve dnech konání akce bylo v závodu, kde pracuje, dosaženo jednoho z nejvyšších výkonů při plnění plánu.¹⁹⁰ V dalších dnech sledovaného období byly rovněž publikovány články o následovatelích akce, v nichž byli čtenáři informováni o zřízení tzv. vzorné prodejny mladých¹⁹¹ „Kovomat“ v Praze.¹⁹²

¹⁸⁶ MJK. Budovatelské nadšení Mládeže zvítězilo. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 115, s. 1.

¹⁸⁷ JZ. Brněnská mládež dosáhla skvělých výrobních úspěchů. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 115, s. 1.

¹⁸⁸ OR. Mládež se osvědčila. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 116, s. 1.

¹⁸⁹ VYBÍHAL, Richard. *Mládež vedla Brno*. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 119, s. 1.

¹⁹⁰ KALINA, B. Závod, svěřený Mládeži, podal nejvyšší výkon. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 119, s. 1.

¹⁹¹ JH. Vzorná prodejna mladých v Hyberské ulici. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 121, s. 4.

¹⁹² JH. Mládež převzala vedení celého závodu. *Práce: List revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 122, s. 4.

4. Obraz akce v dokumentárních filmech

Kromě plné podpory tehdejšího tisku byla brněnská událost dokumentována také prostřednictvím rozhlasu a filmu. V následující kapitole bude proto rámcově nastíněna pozice, jakou tato média v období komunistické propagandy zastávala.

4.1 Historický kontext audiovizuálních médií

Na přelomu 40. a 50. let minulého století započal rozhlas své dosud nejtěžší období. Podobně jako v případě tisku bylo také v rozhlasu přistoupeno k personálním čistkám a ovládala jej atmosféra strachu. Tzv. nespolehliví lidé byli sesazeni ze svých pozic a nahrazeni prokomunisticky orientovanými, ačkoli z pohledu strany stále nedostatečně důvěryhodnými, osobami. „Víra ‚ve stranu‘ byla důležitější než víra v člověka.“¹⁹³

Rozhlasová žurnalistika jakožto druhý mediální prostředek pro veřejnou propagaci komunistických myšlenek, spadala pod vedení rozhlasového odboru zvláštních úkolů. Vedoucí F. K. Zeman v rozhlasu spatřoval zejména „službu budovatelské práci,“ přičemž: „*Na rozdíl od politického zpravodajství mají vysílání budovatelský charakter nikoli jen zpravodajský, ale převážně kampaňový, akční a výchovný.*“¹⁹⁴ Snad i díky této myšlence se rozhlas, podobně jako brněnské redakce výše zmíněných periodik, akce aktivně zúčastnil třídním obsazením hlasatelských pozic mladými lidmi.

Způsob, jakým se mladí této role zhostili, byl zachycen zbývajícím propagandistickým médiem té doby, filmem. Z tohoto titulu bude v následující kapitole představen v první řadě původní filmový dokument, jehož důležitou součástí jsou právě autentické vstupy mladých hlasatelů dokreslující výše popsanou atmosféru brněnské události. Jeho prostřednictvím je nyní možno alespoň částečně doplnit informace o rozhlasové prezentaci akce „Mládež vede Brno“. Dokument z roku 1999 obsahuje na druhé straně řadu osobních svědectví, zpětně poskytnutých tehdejšími brněnskými účastníky. Z tohoto hlediska by dnešní představa o motivech, průběhu a následných pocitech pamětníků z netradiční akce měla být takřkajíc úplná.

¹⁹³ JEŠUTOVÁ, Eva a kolektiv. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9. S. 236-237.

¹⁹⁴ Tamtéž. S. 257.

4.2 *Mládež vede Brno (1949)*

Krátký dokumentární film režiséra Fedora Kauckého obsahuje autentické záběry příprav a průběhu akce „Mládež vede Brno.“ V prvních minutách tohoto dvanáctiminutového dokumentu se hovoří o pečlivých přípravách, z nichž nejdůležitější bylo podle slov vypravěče školení mladých účastníků v závodech. Poté se děj stáčí k dubnovým přípravám mladých svazáků Sborem národní bezpečnosti, přičemž je na videozáznamu zachycena účastnice řešící průjezd vozidel křižovatkou na pomocné magnetické tabuli, a školení v rozhlasu. Hlas jedné mladé hlasatelky přitom provádí diváky celou hlavní částí filmu.

*„Slyšíte nás? To jsme my mladí, kteří k vám mluvíme. Dnes patří město nám. Prozatím na jeden den, ve kterém chceme ukázat svou schopnost a svou práci. Zdali jsme dost zralí? Zdali to umíme? Dívejte se dobře.“*¹⁹⁵

Po těchto slovech již mluvené slovo doprovází sled videozáznamů z různých pracovních oblastí, které se k události připojily. *„Je nás mnoho. Setkáte se s námi všude. Na ulicích, kde svazáci a svazačky řídí dopravu, i v tramvajích, kterými jedete do zaměstnání. Setkáte se s námi i na silnicích, kde mládež provádí kontrolu vozidel. A když konečně přijdete do továren, najdete všechny dílny ve znamení mladých tváří.“*¹⁹⁶

Dívka nepřestává hovořit a na plátně je postupně promítnut průběh prvního dne konání brněnské akce. Divák má možnost nahlédnout do práce studentek odborné školy pro ženskou povolání v továrně, mladých novinářů v redakci nebo skupiny nových vedoucích ve Vítkovických železárnách ve Slatině.

*„I v jiných továrnách zasedli na místa ředitelů mladí dělníci. Někteří si připravili pro tento den zlepšovací návrhy. Například tento návrh úspory bakelitu ve výrobě elektrosoučástek ušetří značné procento materiálu pouhou lepší organizací práce. Zatím jiní v dílnách podepisují socialistické smlouvy. Tak přinášejí i ti, kteří zůstali u své každodenní práce, svůj podíl ke zdaru akce.“*¹⁹⁷

Dále je v tomto krátkém propagačním filmu obsaženo několik obrazů z prostředí samotného národního výboru. *„Plakáty v chodbě Ústředního národního výboru jsou jev*

¹⁹⁵ Mládež vede Brno [dokumentární film]. Režie Fedor Kaucký. Československo, 1949.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Tamtéž.

neobvyklý, a tak i mladý osmnáctiletý svazák Novotný na místě jeho předsedy. Prošel školením a dovede dnes již jistou rukou řídit zasedání rady, kde se probírají návrhy mládežnických referentů lidové správy.“

Svůj obsáhlý projev týkající se prvního dne sledované kampaně zakončuje mladá účastnice slovy: „*Tak pracovala mládež po celý den. Byla to zkouška zralosti, vyspělosti i charakteru mladých lidí a skončila úspěšně.*“¹⁹⁸

Na samém konci dokumentu slovo přebírá úvodní vypravěč, který podotýká, že akce sice skončila, ale její trvalý význam zůstává nejen v podobě mladých jedinců, kteří se osvědčili a zůstali tak na vedoucích pozicích, ale také ve vůli všech mladých učit se a pokračovat v jejím duchu i nadále.

4.3 Mládež vede Brno (1999)

Tento třicetiminutový film vznikl pod vedením režiséra Karla Fuksy a obsahuje kromě řady zdigitalizovaných videonahrávek dokumentu z roku 1949 také cenná svědectví několika účastníků. Film nedokumentuje jen tři dny, ve kterých se kampaň konala. Dotýká se i období, které akci předcházelo, a období, jež jí následovalo. Na samém začátku vypravěč připomíná události z počátku roku 1949 včetně nastolení prvního pětiletého plánu, vzniku Československého svazu mládeže a počátku příběhu Otto Šlinga, který následně doplňuje pamětník Jaroslav Šabata, bývalý tajemník KV KSČ v Brně Ilja Lorek a historik Jiří Pernes.

Jiří Pernes, autor již citovaného článku *Mládež vede Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra*, v dokumentu potvrzuje, že si Šling uvědomoval nebezpečí, které mu hrozilo mimo jiné z důvodu sílení antisemitských myšlenek v komunistických zemích, a rozhodl se tak k uspořádání události, která by dokázala jeho nepostradatelnost a oddanost Komunistické straně Československa.

Po objasnění motivů a historického pozadí akce přichází na řadu popis jejího průběhu doplněný o osobní vyjádření zúčastněných pamětníků. Například František Růžička v dokumentu popisuje své zaujetí v možnosti zapojení do práce v dopravním podniku jako průvodčí nebo řidič tramvaje. „*Já jsem měl takové, víte, jak se říkalo tenkrát, hrůzné kaňky na třídním původu – otec stavitel, matka zubní lékařka – a já jsem měl*

¹⁹⁸ Mládež vede Brno [dokumentární film]. Režie Fedor Kaucký. Československo, 1949.

zájem studovat. A tak jsem se musel chtít nechtít zapojit, i když neříkám, že jsem se do této činnosti zapojil nerad.“¹⁹⁹ Zároveň podotýká, že určitou roli v účasti jeho vrstevníků sehrála i vidina recese z prezentování se na veřejnosti.

Následně se ke svému zapojení vyjadřuje i literární historik Pavel Pešta, který měl dle svých slov už od mládí zájem o politiku a po válce uvažoval o jejím studiu v Praze. Po únorovém převratu se ovšem této myšlenky vzdal a později chtěl alespoň v průběhu akce „Mládež vede Brno“ nahlédnout do redakce novin, konkrétně Rovnosti. *„My jsme opravdu tři dny dělali noviny. Samozřejmě to bylo umožněno tím, že v čele stáli dva hoši, kteří už měli určité redakční zkušenosti. Jejich jména se stala v šedesátých letech dost známá. Byli to Radoslav Selucký a Dušan Hamšík.*“²⁰⁰

„Já sama jsem měla velkou trému a strach. Přesto jsem se přihlásila k absolvování vyučování svého oblíbeného předmětu češtiny a literatury“ vypráví se slzami v očích Jarmila Potměšilová. *„Já třeba konkrétně jsem to brala vážně. Byla to pro mě šance. Oni nám totiž slibovali a říkali, že když se dobře uvedeme, tak nás popřípadě zaměstnají.*“²⁰¹

O své roli učitele vypráví také Oldřich Klobas, který zároveň upozorňuje na fakt, že popisovaná kampaň probíhala i v okolních okresech Brna. *„Já jsem se jí zúčastnil jako student bučovického gymnázia. Faktem ale je, že nás přidělili do obcí, odkud jsme pocházeli. Já jsem pocházel z Křenovic u Slavkova, a tak jsem měl působit na místní škole coby učitel. Současně se mnou se měli zúčastnit i další tři studenti, jeden hoch a dvě děvčata. Ta měla být zaměstnána v budově místního národního výboru a dělat tam nějaké administrativní práce. My jsme celou věc brali víceméně jako recesi, protože jsme v té době už měli za sebou kus tzv. protistátní činnosti, a to sice rozšiřováním protistátních letáků.“*

Nakonec slova pamětníků doplnil Jaroslav Šabata, který se ve vztahu k netradiční akci vyjádřil následovně: *„Mládež vede Brno je o Otovi Šlingovi. To je velké jméno. Rád bych to řekl, protože tento muž se do dějin zapsal tak složitým způsobem, že dodnes není jasné, kdo to byl.*“²⁰²

¹⁹⁹ Mládež vede Brno [dokumentární film]. Režie Karel Fuksa. Česko, 1999.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² Tamtéž.

5. Osud Otto Šlinga, jeho akce a rodiny

Vedoucí komunističtí funkcionáři byli s průběhem akce nadmíru spokojeni.²⁰³ Šlingovi se záměr zdařil na výbornou a v červnu, po zrušení funkce politického tajemníka, nastoupil na nově vytvořenou pozici vedoucího krajského tajemníka KSČ, čímž se dostal do prakticky nejvyšší stranické pozice v rámci kraje.²⁰⁴ Z této pozice byl schopen dosadit „sobě oddané lidi“ do vedoucích funkcí, čímž dosáhl na skutečný vrchol moci.²⁰⁵

V kontextu poválečného období se však toto zdánlivé vítězství nakonec proměnilo ve Šlingův neprospěch. Sovětský svaz v té době vykazoval značné úsilí k formování vlastního mocenského bloku²⁰⁶; udržení totalitní nadvlády mimo jiné vykonstruovanými politickými procesy²⁰⁷. Tato skutečnost je hojně zastoupena v odborné literatuře a podložena řadou osobních svědectví. Následující odstavce budou konkrétně zaměřeny na roli Otto Šlinga v rámci monstrprocesu, známého pod názvem Protistátní spiklenecké centrum v čele s Rudolfem Slánským, a nemají za cíl objasnit jeho celkový průběh.

Stalinova teorie o zostřování třídního boje nabývala v Československu na přelomu 40. a 50. let praktického a zcela reálného rozměru v podobě „těžko snesitelné atmosféry strachu nejen ve straně, ale v celé společnosti.“²⁰⁸ Nejprve se začali objevovat „nepřátelé“ regionálního formátu. Lidé byli takřka bezdůvodně pronásledováni, například za věcnou kritiku vznesenou na toho kterého funkcionáře.²⁰⁹ Ve zprávách o prověřování podobně zaměřených stížností adresované prezidentu Gottwaldovi z dubna 1949 se mimo jiné píše: „*Všechny tyto důvody nás nutí k domněnce, zda přímo někdo z krajského výboru KSČ není přímo nástrojem zahraniční výzvědné služby.*“²¹⁰

A tak se stal hojně kritizovaný Šling základním článkem jedné z československých konstrukcí velkého spiknutí mezinárodního významu. Jeho část zinscenovaného procesu byla rozpoutána stížnostmi, konkrétně například od Bohumila Ubra, předsedy

²⁰³ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 186.

²⁰⁴ Tamtéž. S. 186.

²⁰⁵ Tamtéž. S. 186-187.

²⁰⁶ KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 11.

²⁰⁷ Tamtéž. S. 8.

²⁰⁸ Tamtéž. S. 89.

²⁰⁹ Tamtéž. S. 87-88.

²¹⁰ Tamtéž. S. 90.

Ústředního národního výboru Hlavního města Brna, Marie Syrovátkové-Palečkové, předsedkyně komise žen při KSČ,²¹¹ či stranické organizace Zbrojovky Brno.²¹² Na jejich popud byla v Brně provedena prověrka Komise stranické kontroly (dále jen KSK), paradoxně hodnocena pro Šlinga příznivě. Tehdejší ministr Jaromír Dolanský v této věci uvedl: „*Vezmeme-li vcelku politiku krajského výboru a roli Šlinga, byla správná. Šling prosazuje linii strany, umí konkretizovat...oplyvá fantazií a novátorstvím. To je mu k dobru. Neopisuje úkoly, nedělá šablony. Fantazie nezůstává fantazií, ale dá se splnit. Náměty se plní na všech úsecích. Nutno konstatovat, že krajské předsednictvo roste a s ním roste i Šling.*“²¹³

Po tomto vítězství zřídil Šling mimo jiné vlastní komisi na prošetření činnosti M. Syrovátkové-Palečkové, kterou dal rovněž sledovat Státní bezpečností. Tento fakt je dokladem dobrých vztahů, které Šling s vedením bezpečnostních složek udržoval.²¹⁴ Na počátku roku 1950 se však do hledáčku StB dostal i on samotný²¹⁵ a o několik měsíců později začaly hlasy jeho odpůrců znovu sílit. Přesně rok po zahájení akce „Mládež vede Brno“ bylo oznámeno oficiální kritické stanovisko KSK a zahájena příprava přešetření některých záležitostí.²¹⁶ Na zasedání rozšířeného KV KSČ se na Šlinga snesla vlna kritiky, zejména ze strany členů blanského OV KSČ, kteří zde přednesli názor, že Šling „na krajském sekretariátu vytváří živnou půdu pro výchovu pochlebovačů a nesamostatných lidí“ a v neposlední řadě se snaží „zvýšit svou popularitu pompézními akcemi (př. Akcí Mládež vede Brno)“.²¹⁷

Druhá prověrka začala již 3. června 1950 a vzhledem k tomu, že se za Šlinga postavila většina předních funkcionářů ústředí v Brně, byla sporu přisouzena ještě větší váha. Od této chvíle se již jednalo o spor mezi KSK a sekretariátem ÚV KSČ. Zpráva pojednávající o průběhu a výsledcích kontroly KSK čítala celkem sedmáct nepřilíš

²¹¹ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 187.

²¹² KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 94-95.

²¹³ Tamtéž. S. 93-94.

²¹⁴ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 187.

²¹⁵ Tamtéž. S. 188.

²¹⁶ KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 95.

²¹⁷ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 189.

prověřených bodů kritiky ÚV KSČ v Brně, na což jeho zástupci během červencového zasedání důrazně upozorňovali. Vedoucí prověrky Taussigová zpětně popsala průběh jednání slovy: „*Situace byla taková, že KSK seděla na lavici obžalovaných a všichni ostatní ji napadali.*“ Z úst členů sekretariátu padaly výroky: „*Šling je neoblíben proto, že tvrdě prosazuje politiku strany. Materiály KSK jsou snůškou kanálií. A vrchol tomu dal Bruno Köhler, když večer hodil přes stůl materiály KSK Šlingovy se slovy: „Na, vem si všechno to jejich svinstvo.*“²¹⁸ Šling ze sporu vyšel opětovně jako vítěz.

Rudolf Slánský neměl sebemenší zájem na tom, aby se brněnský spor neúměrně vyhrotil. „Kdyby ponechal případ ve ztracenu, mohl být v budoucnu obviněn z napomáhání nepříteli, neboť nepochyboval o tom, že se KSK nezastaví v prosazování svého názoru. Kromě toho si nebyl jist, zda obvinění proti Šlingovi nezasáhne i jeho jako šéfa stranického aparátu.“²¹⁹ Ustavil tedy zvláštní komisi v čele s Josefem Frankem²²⁰ za účelem prověření výsledků předešlého šetření.²²¹ Po konstatování členky komise, A. Baramové, o správnosti první prověrky a několika dalších stížnostech byl na počátku srpna Šling vyzván k podání písemného vysvětlení. Ve vyjádření k dosavadnímu průběhu šetření uvedl věcné vysvětlení a na následujícím zasedání KV KSČ, ve dnech 12. a 13. srpna, většinu vznesených námitek vyvrátil osobně. V závěru byl tedy opět prověřen kladně.²²²

Na zasedání 26. srpna ke kritice své osoby mimo jiné uvedl: „*Jsem pět let krajským tajemníkem a ihned v diskuzích jsem (...) upozornil ÚV strany na tuto skutečnost, že jsem příliš dlouho v jednom kraji, že bych byl stavu zabrzditi vývoj soudruhů, že se někteří soudruzí na mě moc spoléhají, že člověk, když je 5 let na jednom místě a má to v rukách, přejde některá věc do rutiny, že může dělat chyby a zabrzditi lidi. Myslím, že by bylo správné, abych po 5 letech šel na jiný kraj.*“²²³

²¹⁸ KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 95-96.

²¹⁹ Tamtéž. S. 97.

²²⁰ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 190.

²²¹ KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 97

²²² SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 190-191.

²²³ Tamtéž. S. 191. (Nepřímo z: MZA Brno, fond G 560 – KV KSČ v Brně, Pléna V – rok 1950, i. j. 17, kart. 7, zápis ze schůze pléna KV KSČ dne 26. 8. 1950.)

V té době se však již stupňovaly projevy nedůvěry vůči celému brněnskému ústředí KSČ²²⁴ a v průběhu září se začaly připravovat podklady k přemístění Šlinga do jiného kraje. Po skončení oslav Dne Československé lidové armády²²⁵ a dva dny před plánovaným projednáváním návrhu rezoluce byl ale Šling náhle zatčen²²⁶ a v nepřítomnosti odvolán z funkce.

V noci z 5. na 6. října 1950 zatkla StB také jeho nic netušící manželku Marian²²⁷ a syny odvezla do dětského domova.²²⁸ Důvodem zatčení byl špionážní podtext dopisu ze 17. dubna 1939²²⁹ adresovaného Emanueli Voskovi, jehož měl být Šling autorem. Pravost dopisu, který byl nalezen o celých jedenáct let později při domovní prohlídce,²³⁰ však nebyla nikdy prokázána a okolnosti jeho podoby, data odeslání i samotného nálezu svědčily spíše o falzifikátu, a tudíž politicky motivovaném zatčení.²³¹ V Brně byla následně zavedena přísná bezpečnostní opatření, zahrnující odposlechy telefonů, sledování a domovní prohlídky podezřelých osob ze Šlingova okolí,²³² což později přešlo v odvolávání a zatýkání.

Zpočátku bylo brněnskému ústředí, a československé společnosti, Šlingovo zatčení tajeno. Později se na veřejnost dostávaly značně nadsazené informace, jejichž důsledkem byla nekontrolovaná „protišlingovská davová psychóza“.²³³ Na místo náhle zmizelého vedoucího tajemníka nastoupil Josef Paleček, manžel již zmiňované Šlingovy odpůrkyně M. Syrovátkové-Palečkové,²³⁴ který situaci koncem října hodnotil

²²⁴ KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 98.

²²⁵ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 191.

²²⁶ KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 98.

²²⁷ KAPLAN, Karel. K politickým procesům v Československu 1948 - 1954: dokumentace komise ÚV KSČ pro rehabilitaci 1968. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-28-5. S. 74.

²²⁸ KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. Česko-slovenská Británie. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 245. (Nepřímo z: ŠLINGOVÁ, Marian: Truth Will Prevail. Merlin Press, London 1968.)

²²⁹ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968.* S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 65.

²³⁰ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 71.

²³¹ KAPLAN, Karel. Zpráva o zavraždění generálního tajemníka. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 99-100.

²³² SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 191.

²³³ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968.* S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 66.

²³⁴ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 192.

takto: „*Straně se podařilo splnit hlavní úkol, tj zachovat klid, rozvahu a provést první informační kampaň o odvolání z funkce O. Šlinga, S tímto usnesením Ústředního sekretariátu byl vysloven všeobecný souhlas strany v celém kraji. Tím nastalo všeobecné uvolnění, neboť členové cítí, že se odstranilo něco, co tížilo práci v brněnském kraji...*“²³⁵ Jeho hlavním úkolem se stal „boj se šlingovštinou a jejími důsledky.“²³⁶

Po Šlingově zatčení došlo také k zásadnímu přehodnocení jeho prostranických aktivit. Změnu v hodnocení výše představené akce je možno demonstrovat na projevu nově zvoleného prezidenta Antonína Zápotockého, který přednesl na festivalu lidové tvořivosti v Brně, 3. července 1953,²³⁷ po více než čtyřech letech od jejího konání. Konkrétně prezident akci „*Mládež vede Brno*“ zpětně přehodnotil jako „*cíl budít v mládeži zdání, že řídit, spravovat či vykonávat jakoukoli zodpovědnou práci je velmi snadná a lehká záležitost, kterou může dělat každý bez nějakého dlouhého učení a přípravy... To je na první pohled libivá, lákavá a populární politika. Touto politikou kazil nám Slánský a jeho banda zrádců nejen dělnickou mládež, ale i staré dělnické kádry.*“ Dle jeho slov využil Šling při plánování akce „*politiku povrchnosti a nezodpovědnosti,*“ přičemž měl jasný záměr „*dělnickou třídu zradit a poškodit.*“²³⁸

Mezitím byla ve věznici v Praze-Ruzyni²³⁹ Šlingovi předkládána role špiona a záškodníka. Počáteční výslechy ovšem nebylo z pohledu doznání možno hodnotit jako úspěšné. Na konci října se konala porada ohledně dalšího postupu vyšetřování. Součástí plánu bylo nasazení pracovníka bezpečnostní policie do Šlingovy cely jako „*spoluvězně*“. Podle jeho výpovědi Šling 28. října říkal, „*že je nevinně zavřen, že je komunista a že ani vězení nezmění jeho komunistické přesvědčení...že je podezřelý ze špionáže a že pravděpodobně někdo z ČSR posílal jeho jménem strojem psanou špionážní zprávu do ciziny, aby ho kompromitoval.*“²⁴⁰

²³⁵ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 192. (Nepřimo z: MZA Brno, fond G 560 – KV KSČ v Brně, Pléna V – rok 1950, i. j. 32, kart. 22, zápis ze zasedání předsednictva KV KSČ dne 20. 10. 1950.)

²³⁶ Tamtéž. S. 195.

²³⁷ Tamtéž. S. 186.

²³⁸ KAPLAN, Karel. *K politickým procesům v Československu 1948 - 1954: dokumentace komise ÚV KSČ pro rehabilitaci 1968*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-28-5. S. 154

²³⁹ KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005. Studijní edice (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR). ISBN 80-7363-032-X. S. 191.

²⁴⁰ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 100.

Šlingova odvaha k odporu neustávala ani po měsíci stráveném v cele, přestože byl již v té době vyslýchán „taktikou deprimování“.²⁴¹ Za pomoci promyšleného systému různých forem psychického a fyzického násilí, zahrnující mimo jiné přesvědčování a působení na jeho „poměr ke straně“, byl donucen k většině výpovědí. Výsledky byly přesně usměrňované dle předem vytvořených teorií, Šlingovi nebylo dovoleno vypovídat volně a míru jeho utrpení určovali sovětští poradci.²⁴² Okolnosti jeho výpovědí nebyly většině odpovědných činitelů té doby známy, což mělo za následek rozhodnutí s dalekosáhlými a těžko napravitelnými důsledky.²⁴³

2. listopadu byl Šling vyslýchán plných dvacet dva hodin, nepřetržitě,²⁴⁴ a tento postup přinesl první přiznání. V té době byl vyšetřovaný Šling v nejvyšším stupni psychického i fyzického vyčerpání.²⁴⁵ Vyšetřovatel Doubek v této souvislosti prohlásil: „...za své praxe ve vyšetřování jsem neviděl takové zacházení s vyšetřovancem, jako jsme zacházeli se Šlingem na počátku vyšetřování.“²⁴⁶ Přesto se jeho výpověď objevila v oficiálním referátu o „Šlingiádě“ a následně byla otištěna v médiích.²⁴⁷ Šling hned druhý den svou výpověď odvolal a tento scénář se ještě několikrát opakoval.

Jeho odhodlání zkomplikovalo vyšetřovatelům plány. Přes vyčerpávající výsledky dokázal taktizovat a „říkal, že bude bojovat do poslední chvíle u Státní bezpečnosti, u soudu i pod šibenicí.“ Přes stupňující se krutost výslechů byl Šling stále ještě „dost silný, aby si svůj boj vybojoval sám.“²⁴⁸ S odstupem času je možno říci, že se pustil do nerovného boje.

Vyšetřovatelé se neustále domáhali jmenování spolupachatelů ve špionáži. Během výslechů i pobytu v cele nemohl sedět ani spát, byl držen ve svěrací kazajce a bit.²⁴⁹ 26. listopadu se tedy rozhodl, že uvede vysoké stranické funkcionáře, „o jejichž věrnosti

²⁴¹ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 102-103. (Nepřímý z: A ÚV KSČ, Politické procesy, Komise I/I, sv. 14, a. j. 232)

²⁴² DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 76.

²⁴³ Tamtéž. S. 72.

²⁴⁴ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 102.

²⁴⁵ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 75.

²⁴⁶ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 102-103. (Nepřímý z: A ÚV KSČ, Politické procesy, Komise I/I, sv. 14, a. j. 232)

²⁴⁷ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 75.

²⁴⁸ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 105-106.

²⁴⁹ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 78.

straně nikdo nikdy nezapochyboval.“ V té době Šling zcela jistě nevěděl, jak důležitá byla jeho výpověď pro sovětský plán kýženého československého monstrprocesu. A netušili to ani vyšetřovatelé, kteří prohlédli „jeho záměr jmenovat nepostižitelné, přesněji, dosud nepostižitelné“ vysoce postavené funkcionáře,²⁵⁰ mezi nimiž se nacházel i Rudolf Slánský. V době dosavadního šetření bylo ve věci tzv. „Akce B“, pro kterou byla zřízena speciální bezpečnostní skupina vyšetřovatelů, zatčeno celkem asi dvacet osob.²⁵¹

V prosinci roku 1950 nastala u Šlinga psychická krize. Po dvou výsledcích u ministra národní bezpečnosti Ladislava Kopřivy a jedenácti dnech v temnici pochopil bezvýchodnost své situace a na odpor rezignoval. Dokladem této skutečnosti jsou výroky, které citoval Šlingův „spoluvězeň“ slovy, že v den jeho zatčení „zemřel tak jako tak, tj. buď bude ubit, nebo popraven soudně“ avšak zároveň „vyslovil přesvědčení, že se to jednou, třeba později, po jeho smrti, odhalí a že jeho jméno bude očištěno.“²⁵²

V únoru roku 1951 přijal koncepci sovětských poradců o promyšlené „škůdcovské činnosti“ vedoucí k odvolání R. Slánského z funkce generálního tajemníka a jeho nahrazení M. Švermovou, údajnou spolupachatelkou.²⁵³ Ve vynucené výpovědi tehdy Šling uvedl: „*Rudolf Slánský hájil důsledně politiku spojenectví se Sovětským svazem a se všemi lidově demokratickými zeměmi, jakož i politiku prospěšnou dělnické třídě. (...) Na cestě boje o zvrát celé politiky lidové demokracie, budující socialismus, byl vážnou překážkou v rozhodující stranické funkci a nebylo možno ani počítat s jeho ovlivněním, proto bylo třeba Slánského odvolat, tzn. odstranit.*“²⁵⁴

Současně probíhaly pohovory s Marií Švermovou, která měla ve své době na starost řízení krajských tajemníků a o které Šling dosud příliš nehovořil. Stále se totiž snažil vyhýbat osobám sobě nadřazeným a v souvislosti s obviněním zmiňovat pouze své podřízené. Přes počáteční obranu však nakonec podlehl vyšetřovatelským praktikám

²⁵⁰ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 108.

²⁵¹ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968*. S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 65.

²⁵² KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 110.

²⁵³ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 196.

²⁵⁴ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 111.

a přiznal i jejich intimní poměr.²⁵⁵ Na základě výpovědí byla Švermová následně nucena k neobjektivní sebekritice a směřována k „odhalení agenta“. Brněnský případ byl transformován do dvousečné šablony Šling-Švermová, které byla přisuzována „vina za to, že znala rozsah a cíle Šlingova záškodnictví, nepomohla je straně odhalit a naopak je kryla.“²⁵⁶ Na jejím zatčení měl údajně svůj podíl také ministr informací Václav Kopecký, kterého Švermová v minulosti odmítla a vybrala si právě Otto Šlinga.²⁵⁷

Zajímavá je v tomto směru také úloha tehdejšího tisku. V novinách byla řada informací uveřejňována a předkládána veřejnosti jako fakta, přestože obvinění političtí představitelé byli v té době teprve podezříváni. Této skutečnosti bylo využíváno při výslechu Švermové, které bylo vyšetřovateli předkládáno, že se musí přiznat, protože „strana kvůli ní neustoupí od toho, co již jednou veřejně oznámila.“ Toto jednání nakonec dovedlo vyšetřovatele ke kýženému výsledku dle představ sovětských poradců,²⁵⁸ a přestože nebyla nakonec v procesu souzena přímo, roku 1954 byla odsouzena k doživotnímu vězení.²⁵⁹ Nakonec byla předčasně propuštěna, ale i tak strávila za mřížemi celkem pět let.²⁶⁰

V následujících týdnech proběhlo rozsáhlé zatýkání osob vhodných pro konstrukci velkého protistranického spiknutí.²⁶¹ Mezi třiatřiceti zatčenými se ocitli například V. Clementis, A. London, G. Husák či L. Novomeský.²⁶² Po výsleších „třídních nepřátel“, plných násilí a psychologického nátlaku, dostala konstrukce velkého procesu jasné obrysy. „Skupina nepřátel v čele se Švermovou a Šlingem připravovala vnitrostranický puč a chtěla odstranit Gottwalda, Slánského a Zápotockého; podobně si počínali slovenští buržoazní nacionalisté Clementis a Husák.“²⁶³

²⁵⁵ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 89.

²⁵⁶ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968*. S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 70.

²⁵⁷ NAVARA, Luděk a Miroslav KASÁČEK. *Volavčí síť: po stopách třetího odboje*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-663-1. S. 63.

²⁵⁸ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 97-99.

²⁵⁹ FORMÁNKOVÁ, Pavlína a Petr KOURA. *Žádáme trest smrti!: propagandistická kampaň provádějící proces s Miladou Horákovou a spol. : (historická studie a edice dokumentů)*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. ISBN 978-80-87211-03-8. S. 116.

²⁶⁰ NAVARA, Luděk a Miroslav KASÁČEK. *Volavčí síť: po stopách třetího odboje*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-663-1. S. 63.

²⁶¹ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 120-121.

²⁶² Tamtéž. S. 121.

²⁶³ Tamtéž. S. 123.

Tato konstrukce se stala koncem února podkladem „pro výrobu monstrprocesu.“²⁶⁴ Šlingův případ byl jeho základním stavebním kamenem a je charakteristickým příkladem dezinformování a klamání vedoucích odpovědných činitelů v souvislosti s vyšetřováním.²⁶⁵ „Zpráva vyšetřující komise předsednictva ÚV KSČ k případu Šlinga, Švermové a druhých zločinných škůdců a spiklenců“ obsahovala absurdní obvinění. „Šling v ní byl vyličen jako agent anglo-americké výzvědné služby. Tuto činnost měl vykonávat už od svého příchodu do Londýna v roce 1939. Za pomoci dalších ‚nepřátel‘ chtěl provést násilnou změnu ve vedení strany, do funkce generálního tajemníka dosadit Švermovou a úkladně zavraždit prezidenta republiky Gottwalda...“²⁶⁶

Sovětské poradcí si však na základě protistranického spiknutí vytvořili koncepci novou, která se od původní lišila „ve dvou bodech: ústřední postavou se měl stát sám generální tajemník Rudolf Slánský a v ideologicko-politickém zaměření dominoval sionismus.“²⁶⁷ Moskevská koncepce československé spiklenecké skupiny byla dotvořena v červnu roku 1951. 31. července oslavil R. Slánský své padesáté narozeniny. V této souvislosti mu byla zasílána srdečná blahopřání od stranických kolegů i československého lidu a rovněž byly publikovány pochvalné články v tisku. Jenže Moskva mlčela.²⁶⁸ Od září pak probíhaly výslechy již dříve zadržených komunistů, které měly za cíl, vzhledem ke značnému rozdílu v pointě obou konstrukcí, vyšetřované přesvědčit, aby vypovídali zcela opačným způsobem než doposud. Tehdejší generální tajemník totiž již neměl být obětí spiknutí, nýbrž jeho strůjcem.²⁶⁹

Slánský byl zatčen 24. listopadu 1951, podobně jako Šling, na základě fingované korespondence.²⁷⁰ Nedlouho poté se začaly hromadit výroky komunistických funkcionářů o špatnosti nedávno ještě generálního tajemníka, nyní zločince č. 2359/865.²⁷¹ Rudolf Slánský nebyl u svých stranických kolegů oblíben již dříve

²⁶⁴ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 125.

²⁶⁵ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 80.

²⁶⁶ SLABOTINSKÝ, Radek. Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X. S. 197. (Nepřímě z: Kopecký V., Zpráva vyšetřující komise předsednictva ÚV KSČ k případu Šlinga, Švermové a druhých zločinných škůdců a spiklenců. *Rovnost*, 28. 2. 1951, s. 5-8.)

²⁶⁷ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 129.

²⁶⁸ Tamtéž. S. 143.

²⁶⁹ Tamtéž. S. 150.

²⁷⁰ Tamtéž. S. 152.

²⁷¹ Tamtéž. S. 159.

vzhledem ke svému přátelskému vztahu s Gottwaldem, díky kterému „hrál roli druhého muže ve státě“²⁷², ale *summasummarum* také proto, že byl žid.²⁷³

Tato skutečnost byla zpočátku pro moskevský plán jednoduše přínosem. Později však kvůli znatelnému antisemitskému zaměření procesu vznikaly rozpory mezi sovětskými poradci, kteří trvali na uvedení židovské národnosti ve spisu (přestože obvinění byli národností Čechy a židy pouze původem), a vyšetřovateli, kteří se obávali, aby antisemitské tendence nerozkryla československá veřejnost.²⁷⁴

Do května 1952, během půlročního vyslýchání, prošli vyšetřovatelé se Slánským všechna zločinná témata jeho obžaloby. Konkrétně se jednalo o spiknutí, trockismus, titoismus, sionismus, špionáž a vůbec existenci protistátního centra.²⁷⁵ V plném rozsahu na odpor rezignoval v průběhu července a doznal se k většině předkládaných obvinění.²⁷⁶ Výrobci procesu tedy mohli přejít k vypracování žaloby. Proces byl nazván „protistátním spikleneckým centrem v čele s R. Slánským“ a při sestavě jeho vedení dbali výrobci kromě převahy osob židovského původu také na záruku dobrého vystoupení u soudu.²⁷⁷ Pro tuto šablonu byl Šling zcela vyhovujícím.

Na podzim se v dokonalé shodě organizovaly přípravy velkolepého zakončení dlouho budovaného monstrprocesu. Bezpečnostní složky, politické instituce i justice jednaly v dokonalé shodě; ve jménu služby straně.²⁷⁸ Konkrétně bylo z trestných činů velezrady, vyzvědačství, sabotáže a vojenské zrazy obžalováno čtrnáct osob²⁷⁹ (Slánský, Geminder, Frejka, Frank, Clementis, Reicin, London, Lóbl, Šváb, Hajdů, Margolius, Fischl, Simone a Šling), z nichž jedenáct bylo židovského původu.²⁸⁰ Otto Šling zde figuroval jednak jako špion a jednak „prodloužená ruka centra v Brněnském kraji“.²⁸¹

²⁷² KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 129-130.

²⁷³ Tamtéž. S. 148.

²⁷⁴ DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8. S. 118-119.

²⁷⁵ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 205.

²⁷⁶ Tamtéž. S. 210.

²⁷⁷ Tamtéž. S. 215-216.

²⁷⁸ Tamtéž. S. 223.

²⁷⁹ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968*. S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 71.

²⁸⁰ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 245.

²⁸¹ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968*. S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 71.

Roli, jakou v politických procesech 50. let hrála tehdejší média, je možno demonstrovat na „největším politickém procesu“ té doby – procesu s Miladou Horákovou a spol. Jejich příprava začala několik měsíců před konkrétním soudním líčením. O „způsobu zveřejňování a komentování soudních procesů“ se diskutovalo se zástupci Svazu československých novinářů a bylo dohodnuto, že v každé redakci bude jeden novinář, který bude mít toto zpravodajství na starosti.²⁸² Po celém území Československa byly vylepovány novinové zprávy o průběhu soudních líčení, organizovaly se hromadné poslechy rozhlasových reportáží a besedy s „účastníky zájezdu na proces“.

Na přípravách proti skupině okolo M. Horákové se podíleli mimo jiných také Marie Švermová, která byla pod instrukcemi k propagandistické kampani v médiích přímo podepsána,²⁸³ Rudolf Slánský a v důsledku i samotný Otto Šling. Krajští tajemníci byly v květnu roku 1950 před procesem s Dr. Miladou Horákovou vyzváni, aby podávali pražskému ústředí zprávy o reakcích veřejnosti. Brněnský krajský výbor při této příležitosti informoval o „vhodném způsobu“ zapojení školáků do vyvěšování novin, a také instrukcích, které předal okresním výborům o tom, „jak kampaň vést, a zároveň je upozornil, že jsou zodpovědní i za to, jak k procesu budou zaujímat svá stanoviska jednotlivé masové organizace.“²⁸⁴ Zpětně tak můžeme sledovat „neuvěřitelné příběhy lidí, kteří příslovečně kopali druhým jámu, do které pak sami spadli, respektive byli svými soudruhy smeteni.“²⁸⁵

Soud s Rudolfem Slánským a spol. probíhal až na drobné odchylky podle připraveného scénáře, kdy obžalovaní i svědci pod vlivem uklidňujících léků recitovali bez náznaků nervového napětí nazpaměť naučené odpovědi.²⁸⁶ Šling dle vlastních slov chápal proces politicky a neměl v plánu dělat obtíže,²⁸⁷ přesto se mezi odchylky v průběhu soudního líčení zařadil fakt, že mu při výslechu spadly kalhoty, což režie procesu považovala za

²⁸² FORMÁNKOVÁ, Pavlína a Petr KOURA. *Žádáme trest smrti!: propagandistická kampaň provávající proces s Miladou Horákovou a spol. : (historická studie a edice dokumentů)*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. ISBN 978-80-87211-03-8. S. 34.

²⁸³ FORMÁNKOVÁ, Pavlína a Petr KOURA. *Žádáme trest smrti!: propagandistická kampaň provávající proces s Miladou Horákovou a spol. : (historická studie a edice dokumentů)*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. ISBN 978-80-87211-03-8. S. 40-41.

²⁸⁴ Tamtéž. S. 41-43.

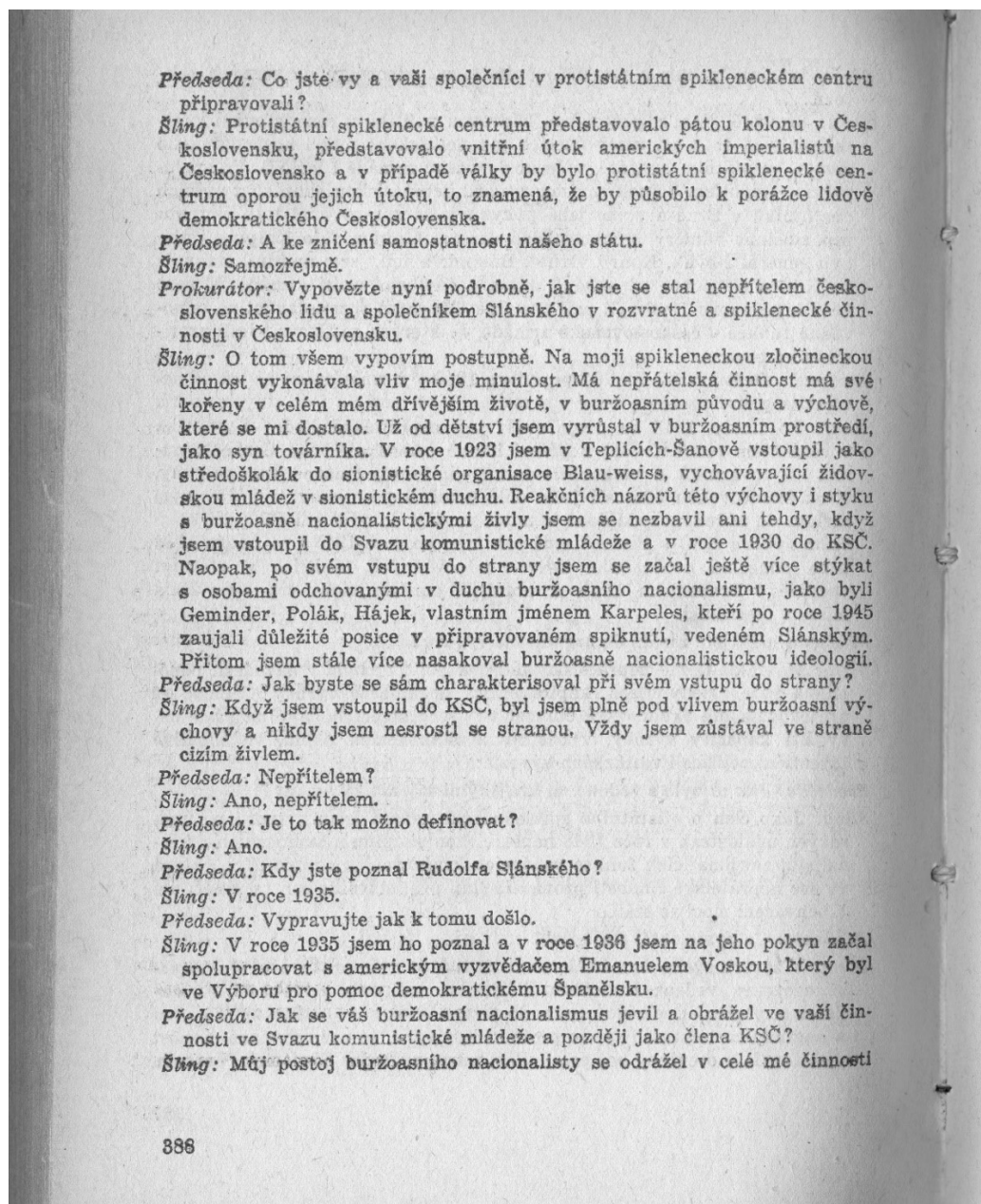
²⁸⁵ Tamtéž. S. 116.

²⁸⁶ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 246.

²⁸⁷ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968*. S.l.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 71.

záměr k jeho znevážení.²⁸⁸ O procesu samozřejmě důkladně referovala média, která zprostředkovávala veřejnosti důležité části soudního líčení a rovněž se zajímala o její názor na věc. Na tomto základu byla spuštěna tzv. výroba veřejného mínění.²⁸⁹

Příloha č. 18: Část výpovědi Otto Šlinga²⁹⁰

²⁸⁸ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 246

²⁸⁹ Tamtéž. S. 247

²⁹⁰ Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským. Praha: Orbis, 1953. S. 388.

Ve svém posledním slovu u soudu Šling uvedl: „*Dopustil jsem se těžkých zločinů proti lidově demokratickému řádu, komunistické straně a československému lidu. Byl jsem zákeřným nepřítelem uvnitř komunistické strany. Ještě po svém zatčení jsem delší dobu zapíral, než jsem dospěl k rozhodnutí vypovědět hloubku svých zločinů. Poznal jsem, že neřící pravdu o zhoubných způsobech útoků amerických imperialistů proti lidově demokratickému Československu a silám míru by bylo dalším zločinem. Právem je mnou opovrhováno a zasluhuji nejvyšší a nejtvrďší trest.*“²⁹¹

27. listopadu 1952 byl vynesena rozsudek. Nikdo se proti němu neodvolal, jedenáct obžalovaných požádalo prezidenta Gottwalda o milost.²⁹² Prezident Státnímu soudu „nedoporučil udělení milosti a tím se vyslovil pro výkon trestu.“²⁹³ Rozsudek smrti byl na obviněných vykonán 3. prosince 1952.²⁹⁴

Otto Šling strávil ve vězení 2 roky, 1 měsíc a 28 dnů.²⁹⁵ Jeho poslední slova zněla: „*Pane předsedo, přeji komunistické straně, československému lidu a prezidentu republiky plný zdar. Nikdy jsem špiónem nebyl!*“²⁹⁶

Tehdy devítiletý syn Jan byl v dětském domově nucen k poslouchání přímého přenosu procesu v rozhlasu. Manželka Marian se o popravě dozvěděla zprostředkovaně ve vězení. Po propuštění se spolu s dětmi přestěhovala do Nového Hrádku, kde pro ni StB připravila byt i zaměstnání. Byla nucena změnit jméno na Vilbr, což měla být v československém prostředí nenápadnější varianta jejího rodného příjmení Wilbraham, a i nadále zůstala pod stranickým dohledem.²⁹⁷ Obnovila styk se svou matkou, která stále žila v Británii a o procesu věděla jen tolik, kolik publikoval britský tisk. Ta se v roce 1953, ve věku sedmdesáti čtyř let a bez jakýchkoli základů českého jazyka, rozhodla za dcerou a vnoučaty do Československa přestěhovat.

Roku 1956 dostala rodina povolení k bydlení v Praze. Marian začala pracovat jako cizojazyčná redaktorka vydavatelství Orbis a synové z důvodu trvajících omezení

²⁹¹ *Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským*. Praha: Orbis, 1953. S. 544.

²⁹² KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 249

²⁹³ Tamtéž. S. 250 (Nepřímý z: A ÚV KSČ, politické procesy, Komise III, Písemná výpověď V. Širokého z 3. 7. 1968)

²⁹⁴ Tamtéž. S. 253

²⁹⁵ KAPLAN, Karel. *K politickým procesům v Československu 1948 - 1954: dokumentace komise ÚV KSČ pro rehabilitaci 1968*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-28-5. S. 136-137. S. 136-137.

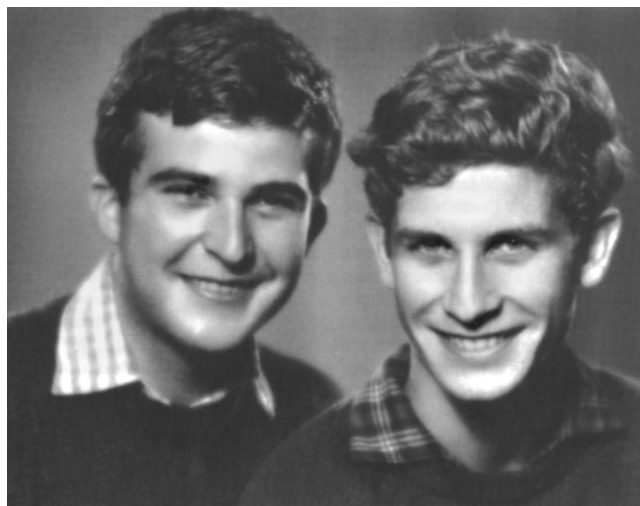
²⁹⁶ KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1. S. 254

²⁹⁷ KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. *Česko-slovenská Británie*. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 241-242.

týkajících se původu studovali na učňovských školách. Marianina matka se o dva roky později rozhodla vrátit zpět do Británie, ale Marian se syny zůstala i přes možnost emigrace v Československu, které v tu dobu považovala za domovskou zemi, jejíž politická situace se pomalu a jistě zlepšuje.²⁹⁸

Proces byl roku 1963 rehabilitován Nejvyšším soudem a rozsudek v plném rozsahu zrušen. Marian při této příležitosti získala dopis, který její manžel napsal před vykonáním rozsudku, a několik jeho věcí. Pro rodinu to mělo kromě zadostiučinění velký význam. Pro Marian to znamenalo možnost bez omezení navštěvovat svou rodnou zemi a synové mohli studovat na vysokých školách, čehož nakonec oba využili. V neposlední řadě mohla rodina začít opět užívat původní příjmení.

Příloha č. 19: Synové, Jan (vlevo) a Karel (vpravo) Šlingovi²⁹⁹

Po roce 1968 se celá rodina vrátila do Anglie. Synové ovšem zanedlouho odjeli zpět do Československa. Syn Jan byl vězněn za disidentskou činnost, stejně jako jeho rodiče, v Ruzyni a když roku 1972 dostal na výběr mezi vězením a vyhoštěním, přestěhoval se společně se ženou do Anglie. Zde se stal členem Committee to Defend Czechoslovak Socialists (Výboru na obranu československých socialistů), kde Marian pracovala jako tajemnice. Mladší syn Karel v Praze zůstal. Po podepsání Charty 77 přišel o práci ekonoma a až do roku 1983 ho úřady odmítaly do Británie pustit.³⁰⁰

²⁹⁸ KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. *Česko-slovenská Británie*. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 243.

²⁹⁹ SCHLING, Karel. Otto Šling - příběh jednoho komunisty. Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů. 2012, VI(4), 121.

³⁰⁰ KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. *Česko-slovenská Británie*. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 244.

Po roce 1989 rodina pravidelně Československo navštěvovala a zůstala v kontaktu s českými přáteli. Marian se znovu vdala za Brita jménem H. Fagan a zemřela roku 2010 ve věku 97 let.³⁰¹

Příloha č. 20: Marian Šling-Fagan³⁰²

³⁰¹ SLOBODOVÁ, Zuzana. Marian Šlingová-Fagan. *Deník Referendum: Víkend* [online]. 2010 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/5122-marian-slingova-fagan>

³⁰² KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. Česko-slovenská Británie. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3. S. 239.

Závěr

Tato práce poskytuje ucelený soubor informací o životě komplikované osoby komunistického politika Otto Šlinga a třídním fenoménu „Mládež vede Brno.“ Většina skutečností, které byly předeslány výše, byla veřejnosti té doby utajována. KSČ zneužila socialistické přesvědčení většiny obyvatel a prostřednictvím médií podávala zásadním způsobem zkreslené informace. Společnost tím byla značně dezorientována a konstruováním procesů zavlečena do „nebývale hluboké krize morální.“³⁰³

Citovaná literatura v textu funguje jako jakési zrcadlo skutečnosti z dnešní perspektivy. Denní tisk práci obohacuje o účastný, ač cenzurovaný, pohled na veřejné vystupování tehdejších předních představitelů státu a do samotného nitra sledované události. Filmové zpracování jí dodává autentický obraz sledovaného politického podniku očima jak dobou ovlivněného autora, tak i jistým časovým odstupem vzdáleného režiséra, který má k dispozici zpětný náhled některých účastníků. V tomto ohledu je třeba zmínit také dostupnost cenných svědectví blízkých rodinných příslušníků Otto Šlinga, jakož i možnost dokreslení souvislostí a následků vykonstruovaného procesu.

Dostupné literární zdroje představují základní soubor informací o účelu a průběhu ojedinělé prokomunistické kampaně přelomu 40. a 50. let minulého století. Vychází sice částečně ze soudobých deníků, ale také je v ní obsaženo velké množství znalostí autorů, kteří se tímto obdobím dlouhodobě zabývají. Kromě toho zprostředkovává mnoho přínosných údajů o pozadí akce „Mládež vede Brno“, ke kterým je jinak velmi obtížný nebo nemožný přístup. Například Jiří Pernes měl pro svůj obsáhlý článek v časopise *Soudobé dějiny* k dispozici archivní materiály Moravského zemského archivu v Brně a také informace, jež mu v osobní korespondenci poskytla manželka Otto Šlinga Marian.

Publikované články tehdy vycházejících periodik nabízí kromě bezprostředních informací také cennou představu o jednotlivých autorech, kteří akci komentovali a informovali o ní veřejnost. V případě periodik z brněnských redakcí je tato funkce znásobená vydáváním mladými účastníky přímo. Prostřednictvím tisku může čtenář částečně pochopit náladu lidí žijících v komunistickém režimu, což je směrodatné

³⁰³ *O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968.* S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc). S. 71-72.

především pro čtenáře, kteří komunistickou vládu nepoznali. V každém případě se jedná o kapitolu dodávající práci důležitou náplň z hlediska pochopení významu události v době, kdy probíhala.

Filmová doplnění klasických zdrojů jsou pro text přínosem v mnoha ohledech. Dokumentární film Fedora Kauckého doplňuje soudobý náhled citovaných periodik o neméně podstatnou propagaci v tehdejší rozhlasové vysílání, díky čemuž práce poskytuje vhled do všech hlavních forem komunistické mediální propagandy. *Mládež vede Brno* v podání Karla Fuksy přináší řadu podstatných informací. V podobě videozáznamem zachycených svědectví dává čtenáři možnost bližšího náhledu do nitra komunistické kampaně, který skrze dostupnou literaturu není možno získat. Oba dokumentární zdroje korespondují s příspěvky tehdejšího denního tisku i použitou literaturou.

Souhrnně lze tedy říci, že text jako celek obsahuje poměrně široce pojatý výklad zvoleného tématu, přičemž volba interpretace závisí na individuálním pohledu každého čtenáře. Závěrem je však třeba konstatovat, že ať už byl Otto Šling ve skutečnosti jakýkoli, jeho novátorskou odvahu a takřka bezbřehou oddanost komunismu mu navzdory jeho rozporuplnému osudu upřít nelze.

Summary

This thesis offers comprehensive set of information about life of a complicated persona of the communist politician Otto Šling and on a three day campaign “The Youth Lead Brno”. Majority of facts described above was kept secret from the population of that era. The Communist Party (KSC) misused the socialist sentiment of the majority of the population and with the use of media firmly presented false information. As a result of this the society was deeply disorientated and it was dragged into “previously unseen deep moral crisis” by the fabrication of the political trials.

In the text the quoted literature works as some sort of a mirror of the reality from today’s prospective. Daily press enriches the thesis for involved though censored view of the public conduct of the representatives of the state of the former era and into the deep center of the monitored event. The film adaptation ads an authentic picture of the political machinery viewed through the eyes of both the author who was influenced by the era and by certain time gap of a distant director who has at his disposition hindsight of some of the participants. In this aspect it is also important to mention accessibility of priceless witness reports of the close family relatives of Otto Šling, as well as the possibility of illustrating of the context and impact of the fabricated process.

Accessible literary resources present basic set of information about the purpose and course of the unique pro communist campaign of the 40’s and 50’s of the last century. The sources are based on the contemporary diaries, in it is also contained vast number of information about the background of the action “The Youth Lead Brno”, access to which is otherwise rather difficult if not impossible. For example Jiří Pernes had to his disposition archived materials of Moravian Land Archive in Brno and also information provided to him in personal correspondence by the wife of Otto Šling, Marian, for his comprehensive article in the magazine Contemporary History.

Published articles of then printed periodicals offer besides close to the source information also precious idea about individual authors who commented and informed the public on the action. In case of the Brno’s daily newspaper this function is multiplied by directly editing by the young participants. Through the press the reader may partially understand the sentiment of the population living under communist regime, what is directional mainly for those readers that have not experienced

communist government. In each case it is about a chapter adding important aspect to the thesis from the point of understanding the significance of the event in the era when it happened.

Movies are complementary bonuses of the classical sources of the text in many aspects. Documentary movie by Fedor Kaucký enriches contemporary view of the cited newspaper by not less important promotion in the radio broadcast of the era, thanks to which the thesis offers insight into all main media forms of communist propaganda. *The Youth Leads Brno* in the interpretation of Karel Fuksa brings many substantial information. In the form of video recording captured witness accounts he offers the readers possibility of the closer insight into the center of the communist campaign which is impossible to obtain through accessible literature. Both documentary sources thus correspond with contributions of the daily press of that era and with the literature.

In conclusion it can be said that the text as a whole contains rather widely conceived interpretation of selected topic, while the choice of interpretation depends on the individual view of each reader. In conclusion it is important to state that no matter what kind of person Otto Šling was, we can't denied his innovatory courage and endless devotion to communism, despite his contradictory fate.

Literatura a ostatní zdroje

Bibliografie

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BRUMMER, Alexandr a Michal KONEČNÝ. *Brno stalinistické: průvodce městem*. 1. vyd. Brno: Host, 2015, 287 s. ISBN 978-80-7491-478-2.

DOUBEK, Bohumil a Karel KAPLAN. *StB o sobě: výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR, 2002. ISBN 80-902885-8-8.

FORMÁNKOVÁ, Pavlína a Petr KOURA. *Žádáme trest smrti!: propagandistická kampaň provázející proces s Miladou Horákovou a spol. : (historická studie a edice dokumentů)*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2008. ISBN 978-80-87211-03-8.

JEŠUTOVÁ, Eva a kolektiv. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9.

KAPLAN, Karel a Dušan TOMÁŠEK. *O cenzuře v Československu v letech 1945-1956: studie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-38-2.

KAPLAN, Karel. *K politickým procesům v Československu 1948 - 1954: dokumentace komise ÚV KSČ pro rehabilitaci 1968*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. ISBN 80-85270-28-5.

KAPLAN, Karel. *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*. Praha: Mladá fronta, 1992. Archiv (Mladá fronta). ISBN 80-204-0269-1.

KOCOUREK, Milan a Zuzana SLOBODOVÁ. *Česko-slovenská Británie*. V Třeboni: Carpio, 2006. ISBN 80-86434-13-3.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.

NAVARA, Luděk a Miroslav KASÁČEK. *Volavčí síť: po stopách třetího odboje*. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-663-1.

O procesech a rehabilitacích: Zpráva "Pillerovy komise" o politických procesech a rehabilitacích v Československu v letech 1949 až 1968. S. 1.: Florenc, 1990. Knihovna zajímavostí (Florenc).

PERNES, Jiří. *Mládež vede*. Brno: Otto Šling a jeho brněnská kariéra (1945-1950). *Soudobé dějiny*. 2004, č. 3.

Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským. Praha: Orbis, 1953.

SCHLING, Karel. *Otto Šling - příběh jednoho komunisty*. *Paměť a dějiny: Revue pro studium totalitních režimů*. 2012, VI(4), 116-121.

SLABOTINSKÝ, Radek. *Otto Šling – pokus o politický portrét jednoho komunisty*. In: KÁRNÍK, Zdeněk a Michal, KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2005, s. 177-198. ISBN 80-7363-032-X.

Monografie dostupné online

GLAS, Martin. *Organizace redakce*. In: www.ceskatelevize.cz [online]. 2003 [cit. 2017-01-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/vzpominky-pametniku/martin-glas/pocatky-zpravodajstvi/organizace-redakce/>

SLOBODOVÁ, Zuzana. *Marian Šlingová-Fagan*. *Deník Referendum: Víkend* [online]. 2010 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/5122-marian-slingova-fagan>

Archivní zdroje

Archiv Národní knihovny České republiky (NK ČR). Mf C 007276/1949. *Mladá fronta: deník mladých lidí* [mikrodokument]. Praha: Mladá fronta. ISSN 0323-1941.

Krajská vědecká knihovna v Liberci. Historický fond. PC 26/1949. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. Praha: Komunistická strana Československa. ISSN 0032-6569.

Archiv Národní knihovny České republiky (NK ČR). 54 A 2255/1949. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů* [digitalizovaný dokument]. Praha: Svaz československých spisovatelů. ISSN 0862-5921.

Archiv Národní knihovny České republiky (NK ČR). Národní konzervační fond. IV 00191/R. 1949. *Rovnost*. Brno: Krajský výbor KSČ. ISSN 0862-7967.

Archiv Národní knihovny České republiky (NK ČR). Národní konzervační fond. 54 A 1925/1949. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. Praha: Deník Práce. ISSN 0231-6374.

Národní filmový archiv (NFA). *Mládež vede Brno* [dokumentární film]. Režie Fedor Kaucký. Československo, 1949.

Archiv a programové fondy České televize (APF ČT). *Mládež vede Brno* [dokumentární film]. Režie Karel Fuksa. Česko, 1999.

Seznam nalezených textů

Mladá fronta:

07.05.1949

NESG. *Mládež vede Brno. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 107, s. 1.

08.05.1949

FRYDRYCH, Arnošt. *Mládež povede statisícové město. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 108, s. 3.

11.05.1949

FRYDRYCH, Arnošt. *Škola talentů. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 110, s. 1.

KZ. *Dary nejlepším účastníkům akce „Mládež vede Brno“*. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 110, s. 1.

12.05.1949

KZ. *Mládež vede Brno. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 111, s. 1.

FRYDRYCH, Arnošt. *Obrazy z mládežnického města. Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 111, s. 3.

13.05.1949

DZ; Krajský výbor ČSM. Zdar akci „Mládež vede Brno“. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 1.

TOM. Akce „Mládež vede Brno“; dar k IX. Sjezdu KSČ. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 1.

BENE, J. Mládež v Brně nastupuje. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 3.

BENE, J. Občané Brna akci „MVB“. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 3.

VIT. Akce „MVB“ podněcuje pracovní elán mladých. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 3.

TOM. Mladí lidé u tramvaje. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 112, s. 3.

14.05.1949

HAMŠÍK, Dušan. Veliká příležitost. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

BENE, J. Mládež vede Brno kupředu. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

NESG. Redakční rada zasedá. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

DZ. Brněnská mládež prezidentu republiky. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

DZ. Předseda vlády v Brně. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

GRA. Jak nebyrokraticky úřadovat. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 1.

KZ. Co říkáte akci „MVB“? *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 3.

KZ. Perličky akce „MVB“. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 3.

TN. Slavnostní vyvrcholení na sokolském stadioně. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 3.

T. Brněnští svazáci zdraví předsedu vlády. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 113, s. 3.

15.05.1949

HOŘEC, Jaromír. Mládež Brna ukázala cestu. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1.

NESG. Modré košile svazáků ovládly brněnské tramvaje. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1.

BENE, J. 25.000 mladých lidí v čele druhého největšího města v ČSR. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1.

GRS. Svazáci za katedrou. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1.

GRS. Vybudujeme nový lepší život. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 1-3.

KOTNAR, Z. Z takových činů se rodí šťastný socialistický zítřek. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 5.

BENE, J. Brněnské historiky. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 114, s. 5.

17.05.1949

KZ. Na mládeži závisí, jak se republika bude rozvíjet. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 115, s. 1.

KZ. V dakotě nad Brnem. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 115, s. 3.

BENE, J. Záběry z brněnské akce mládeže. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 115, s. 3.

BENE, J. Diskuse s nejlepšími úderníky. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 115, s. 3.

18.05.1949

JIH. Mladí ušetřili téměř 5 mil. Kčs. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 116, s. 1.

TUNKL, Jiří. Více mladých do našich úřadů. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 116, s. 1.

19.05.1949

FRYDRYCH, Arnošt. MVB pomohla brněnskému stavebnictví. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 117, s. 3.

KZ. Brněnsko příkladem. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 117, s. 3.

21.05.1949

FRYDRYCH, Arnošt. Práce mládeže v lidové správě. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 119, s. 1.

AR. Akce MVB největším darem brněnské mládeže. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 119, s. 1.

31.05.1949

AR. Akce MVB pokračuje. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 127, s. 4.

SUP. Mládež povede Rumburk. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 127, s. 4.

BÖL. Mládež vede Arbesovo RG v Praze XVI. *Mladá fronta: deník Československého svazu mládeže*. 1949, roč. 5, č. 127, s. 5.

Rudé právo:

07.05.1949

NESG. Mládež vede Brno. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 107, s. 1.

13.05.1949

NESG. Vládní delegace na dny „Mládež vede Brno.“ *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 112, s. 1.

14.05.1949

NESG. Brno v rukou tisíců mladých. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 113, s. 1.

15.05.1949

NESG. Brněnská mládež ukazuje cestu kupředu. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 114, s. 1.

KOTINSKÝ, Karel. 20 000 MLADÝCH vládne velkoměstu. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 114, s. 3.

17.05.1949

KOTINSKÝ, Karel. Úspěch akce „Mládež vede Brno.“ *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 115, s. 1.

NESG. Našli klíč k radostnému mládí. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 115, s. 1.

19.05.1949

NESG. Strana a mládež. *Rudé právo: ústřední orgán Komunistické strany Československa*. 1949, roč. 52, č. 117, s. 1.

Lidové noviny:

01.05.1949

MASTNÝ, Milan. Velká příležitost mladých. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 102, s. 4.

03.05.1949

M. Přehled mládežnické akce. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 103, s. 2.

04.05.1949

M. Mládež v čele lidové správy. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 106, s. 4.

06.05.1949

FRYDRYCH, Arnošt. Velká iniciativa mládeže. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 106, s. 4.

07.05.1949

LE. Brněnská mládež u předsedy vlády. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 107, s. 2.

08.05.1949

NESG. Naše mládež do čela soutěžení. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 108, s. 2.

FP. Mladí budou vysílat. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 108, s. 2.

10.05.1949

LN. Pro úspěch mládežnické akce. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 109, s. 2.

13.05.1949

FRYDRYCH, Arnošt. Mládež vede Brno. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 112, s. 1.

SMUTNÝ, Miloslav. Uskutečněný sen. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 112, s. 1.

14.05.1949

KOPEČEK, Bronislav. Za jediným cílem. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 113, s. 2.

EL. Ministr dr. Dolanský o akci „Mládež vede Brno.“ *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 113, s. 2.

ČT. Mládež vede Brno: Co viděli mladí reportéři. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 113, s. 2.

KB. Co soudíte o akci Mládež vede Brno? *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 113, s. 2.

15.05.1949

BFP. Manifestace brněnské mládeže: Předseda vlády Ant. Zápotocký zhodnotil brněnskou akci. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 1.

NESG. Hlavní úkol mládeže: učit se. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 1.

ČT. Slib brněnské mládeže: President republiky děkuje. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 2.

HK. Mládež v lidové správě: Akce přispěla k upevnění mládežnického hnutí. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 3.

BD. Mládež vede KNV. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 3.

FP. Mládežnická rada zahajuje ÚNV. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 3.

REPORTÉRSKÝ KOLEKTIV MLADÝCH. Jak to mladí dělali. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 5.

FŤ. Mladí v brněnských divadlech. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 114, s. 7.

18.05.1949

M. Mladí kolem lešení. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 116, s. 2.

19.05.1949

LE. Výsledky mladých Gottwaldovců. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 117, s. 4.

21.05.1949

LN. Úspěšná práce mládeže. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 119, s. 3.

LE. Vedli si úspěšně. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 119, s. 4.

27.05.1949

NESG. Chvála akce Mládež vede Brno. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 124, s. 7.

02.06.1949

ČT. Mládež povede Znojmo. *Lidové noviny: List Svazu československých spisovatelů*. 1949, roč. 57, č. 129, s. 3.

Rovnost:

04.05.1949

MK. Naše mládež vše dokáže. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 104, s. 2.

06.05.1949

FRYDRYCH, Arnošt. Omládlý mikrofon. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 106, s. 2.

07.05.1949

ČT. Den sokolské mládež v Brně. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 107, s. 6.

08.05.1949

ČT, JM. Akce „Mládež vede Brno“ má celostátní význam: Delegace brněnského ČSM u předsedy vlády. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 2.

PŘEDSEDNICTVO KV ČSM. KV ČSM k výzvě mládežnického kolektivu Rovnosti. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 2.

SELUCKÝ, Radek. Mládež vede Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 7.

JM. Rovnost dětem: Chlapci a děvčata povedou Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 108, s. 9.

10.05.1949

NESG. Mládež vede Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 109, s. 4.

11.05.1949

RT. Do Brna přijede několik ministrů v čele se soudruhem Zápotockým: Celostátní význam akce „Mládež vede Brno.“ *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 110, s. 1.

JM. Na třináctku mládež nevěří. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 110, s. 1.

13.05.1949

DH. Dnes začíná akce Mládež vede Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 112, s. 1.

SILNICKÝ, F. a ŠMIDA, L. Mladí dílovedoucí ve Slatině. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 112, s. 2.

BF+RM. Mládež vede Zbrojovku. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 112, s. 2.

14.05.1949

HAMŠÍK, Dušan. Krajská konference KSČ mládeži. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 1.

DH. Brněnské závody ve znamení mládeže. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 1.

R. Krásný závazek z líšeňské Zbrojovky. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 1.

SH. Představitelé lidové správy hovoří k mládeži. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 1.

KYSELÝ, Milan. Mladá kultura bojuje. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 3.

IŠ. Brněnská kulturní sobota. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 3.

S+Š. Mladí lidé hospodaří. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 3.

HAMŠÍK, Dušan. Hustopečská předehra k akci MVB. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 113, s. 4.

15.05.1949

SELUCKÝ, Radoslav. Do další práce. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

RT. President republiky Klement Gottwald zdraví brněnskou mládež. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

NESG. Socialistické smlouvy na počest MVB. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

VLK. Mladí zasedají na KNV. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

HAMŠÍK, Dušan. Dnes bude otevřen Dům pionýrů. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 1.

BENC, Fr. Mládež v dětské nemocnici. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 2.

SILNICKÝ, František. Volá stavba mládež. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 2.

BÁRTA, Oldřich. Básníkův dopis brněnské mládeži. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 3.

NESG. Podnět soudruha Slánského k akci MVB. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 3.

FW. Mládež v našich kinech. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 6.

EVA. Také útulky v rukou mládeže. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 8.

ŠVÉDA, J. Mládež vede Brno v tělovýchově. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 11.

RT. Mládežnické hnutí ve světě. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 114, s. 12.

17.05.1949

KREJČÍ, Milan. Nejkrásnější dar republiky. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 1.

RT. Zakončení akce Mládež vede Brno: Aby v každém městě republiky byl Dům pionýrů... *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*.

1949, č. 115, s. 1. RT. Soudruh Zápotocký mezi zbrojováký. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 2.

RT. Den sokolské mládeže ukázal pokrokové zásady Sokola. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 2.

NESG. Soudruh Zápotocký o akci Mládež vede Brno. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 3.

JLK+OK. Sjedenou tělovýchovou k branné a pracovní zdatnosti: Krásné vystoupení mládeže a pracujících. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 115, s. 6.

20.05.1949

JM. Soudruh Slánský brněnské mládeži. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 118, s. 1.

22.05.1949

KRAJSKÝ VÝBOR ČSM, Brno. Prohlášení o akci MVB. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 120, s. 2.

NESG. Akce Mládež vede Brno neskončila. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 120, s. 6.

29.05.1949

NESG. Projev soudruha Obsta. Údernické hnutí – chloubu mládeže Brněnska. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 126, s. 9.

31.05.1949

NESG. Naše mladá generace pomůže vybudovat socialismus. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 127, s. 6.

01.06.1949

ČTK. Další prodejny mladých v Brně. *Rovnost: Krajský deník Komunistické strany Československa*. 1949, č. 127, s. 3.

Práce:

13.05.1949

VD. 21.000 mladých prokáže své schopnosti. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 112, s. 1.

14.05.1949

ČTK; MJK. Mladí a osvědčení na všech pracovištích. *Práce: List Revolučního odborového hnutí*. 1949, roč. V, č. 113, s. 1.

15.05.1949

ČTK. Mládež čekají veliké úkoly. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 114, s. 1.

17.05.1949

MJK. Budovatelské nadšení mládeže zvítězilo. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 115, s. 1.

JZ. Brněnská mládež dosáhla skvělých výrobních úspěchů. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 115, s. 1.

T. Den sokolské mládež v Brně. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 115, s. 6.

18.05.1949

OR. Mládež se osvědčila. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 116, s. 1.

21.05.1949

VYBÍHAL, Richard. Mládež vedla Brno. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 119, s. 1.

KALINA, B. Závod, svěřený mládeži, podal nejvyšší výkon. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 119, s. 1.

24.05.1949

JH. Vzorná prodejna mladých v Hybernské ulici. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 121, s. 4.

25.05.1949

JH. Mládež převzala vedení celého závodu. *Práce: List Revolučního odborového hnutí.* 1949, roč. V, č. 122, s. 4.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Otto Šling

Příloha č. 2: Mládež vede Brno

Příloha č. 3: Školení mládeže v rozhlase

Příloha č. 4: Školení mládeže v městské hromadné dopravě

Příloha č. 5: Mládež vede Brno ve školách

Příloha č. 6: Mládež vede Brno v tisku

Příloha č. 7: Mládež vede Brno v tiskové kanceláři

Příloha č. 8: Mládež vede Brno v tramvajích

Příloha č. 9: Karikatury vybraných účastníků akce v médiích

Příloha č. 10: Mládež vede Brno ve veřejné dopravě

Příloha č. 11: Mládež vede Brno ve výborech

Příloha č. 12: Účastníci Mládež vede Brno jako vedoucí

Příloha č. 13: Mládež vede Brno na titulní straně Rovnosti

Příloha č. 14: Mládež vede Brno v jeslích

Příloha č. 15: Mládež vede Brno v kavárnách

Příloha č. 16: Účast členů vlády na akci „Mládež vede Brno“

Příloha č. 17: Mládež vede Brno na Moravském národním výboru

Příloha č. 18: Část výpovědi Otto Šlinga

Příloha č. 19: Synové, Jan (vlevo) a Karel (vpravo) Šlingovi

Příloha č. 20: Marian Šling-Fagan

Seznam zkratk

ČSM	Československý svaz mládeže
ČSR	Československá republika
ČTK	Československá tisková kancelář
KSČ	Komunistická strana Československa
KSK	Komise stranické kontroly
KV ČSM	Krajský výbor Československého svazu mládeže
MVB	Mládež vede Brno
NP	Národní podnik
OP	Odloučené pracoviště
OV KSČ	Okresní výbor Komunistické strany Československa
ROH	Revoluční odborové hnutí
StB	Státní bezpečnost
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa